

POESII

DE

N. GANE

P O E S I I

... 62 1117

Editura Librăriei
FRĂȚII ȘARAGA
IAȘI.

~~No 14322~~

Cur. 12290.

POESII

309404

DE

N. G A N E

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

17205.

Donațiunea Maiores

IAȘI.

Tipografia Națională strada Alexandri.

1886.

859-1

CONTROL 1955

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
DE BUCUREȘTI
COTA 12 290

RC 111

CONTROL 1951

1961

2

Toate drepturile rezervate.

B.C.U. Bucuresti

C17205

PRIMĂVARA

Primăvara vine eară
Peste plaiuri se coboară,
Și sub pasul ei invie
Earăș veșteda câmpie.

Mii de flori răsar la soare
Tinere 'mbucurătoare,
Mii de glasuri ciripesc
Cuiburile 'nsuflețesc.

Frunza'n codru se frământă,
Ciocărlia 'n aer cântă,
Și trezit ca dintr'un vis
Ear amorul a suris.

Saltă inimă, re'nvie
La suflarea ce adie!
Uită vechile dureri,
Uită, uită ce-a fost eri!

Căci natura bună mamă
Ear la viață mă rechemă,
Și-a ei ochi desmierdători
Ce revarsă dulci fiori

Peste câmpul insetat,
Sufletul mi l'a schimbat.
Fugiți griji, fugiți nevoi,
Vă topiți cu-al iernei sloi!

Și tu crudă amintire
Ce-ai muncit a mea gândire
Zboară iute pe-acest vânt
Dincolo pe alt pământ!

A naturei voace jună
Viu in mine azi resună
Și-mi dă dor, dor de trăit,
Căci am încă de iubit.

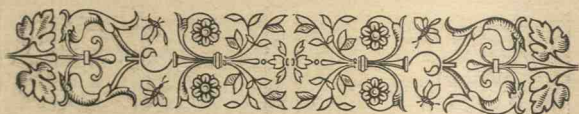

L A L U N A

—
P
Validă lună cu raze line
Din nou pe ceriuri ce-ai răsărit?
Pentru ce eară deștepți in mine
Simțiri ascunse ce-au adormit?

Îmi erai dragă odinioară
Când la vederea-ți simțeam uimit
Cum al meu suflet spre tine zboară
Luat in ceriuri de-un vis iubit.

Acuma însă, nesuferită
Te-ai făcut mie, vicleană stea,
De când complice cu-a mea iubită
In ris luat-ai dragostea mea.

+ Ascundeți fața amăgitoare
Sub norul umed și argintat,
Și nu te face neștiutoare
De fericirea ce mi-ai luat.

Căci nu-i întâia nelegiuire
Ce 'n nopți de vară tu săvârșești
Intinzând curse cu-a ta zimbire,
Și *castă* încă te mai numești?

DOI OCHI

Un doi ochi odată
Fericirea toată
Cu drag mi-a zimbit
Și'n a lor privire,
Plină de iubire
Un raiu am zărit

Însă de la mine
A lor dulci lumine
Azi s'au depărtat,
Ș'acum plâng de jale,
Vai! a vieți-mi cale
S'a intunecat!

STEAUA DE AMOR

Șus pe ceriu
Lucea eri
O stea d'amor;
La ea cu dor
Sufletul meu
Privea mereu,
Și fericit
De stea iubit
Ușor pluteam,
Mă legănam
Pe-un dulce vis,
Ceresc suris.

Însă eată
Că de-odată
Steaua s'a stins,
Ș'atunci s'a stins
Cu ea 'mpreună
Ori ce zi bună
De pe-al meu ceriu,
Ș'adănci dureri
Sfășie greu
Sufletul meu.

.
O stea de sus
De ce te-ai dus?

DOMNIȚA ȘI ROBUL

Din bătrâni se spune
Că'n vremile bune
Pe când din holde nesămănat
Răsărea grăul imbelșugat;
Ear din ceriu numai rouă și mană
Cădea pe brazda ce ne dă hrană,
Pe-un virf de munte intr'un castel
O mândră Doamnă domnea in el.

Dulce zimbitoare
Ca raza din soare
Pe-acele plaiuri ea strălucea,
Și tot injuru-i insufletea ;
Ochii săi negri plini de dulceață
Aminteau visuri din altă viață,
Și'n valuri përu-i flutura lin
Desmierdând gätu-i și albu-i sin.

Dar cât de frumoasă
Și cât de aleasă
Intre Domnițe, Doamna era,
Pe nime, nime ea nu iubea.
Amor și chinuri ea nu simțise,
Inima-i încă nu tresărise,
Și neatinsă de nici un nor
Pe riul vieții plutea ușor.

Intr'o zi cu soare,
Zi de serbătoare
A nașterei ei, o numeroasă
Ceață de oaspeți veni la masă.
De-argint și aur prânzul lucea,
Și 'n cupe vinul spumos curgea.
Atunci Domnița in veselie,
Simțind că 'n sinu-i un dor invie,

Zise surizënd
Un inel scoțënd:
„Robule, cântă-mi in astă oară
„Un cântec dulce pe-a ta vioară,
„Să 'nveselească prânzul domnesc,
„Și drept resplată făgăduesc,
„Această piatră a ta să fie
„Dându-ți ertare și din robie!

C17205

17205.

Supus el se pleacă,
Vioara 'și încearcă,
Și pe-un ton dulce din strune scoate
Un cântec straniu, jalnice noate,
Strigăt eșit din sufletul seu,
Rugă 'ndreptată lui Dumnezeu;
Rugă vai! crudă ce 'n ceriuri n'are
Pentr'un rob milă, nici indurare.

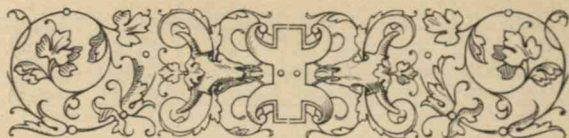
Căci cine-ar crede,
Că robul ce șede
Legat in lanțuri și care'n lume
Nimic nu are, nici macar nume,
Verme nemernic și pângărit,
De ori ce bine desmoștenit,
La soare să cate, să îndrăznească
Mândra-i stăpână să-o iubească?...

Și mereu el spune
Jalea sa din strune;
Doamna uimită la el privește,
Taina sa crudă par'c'o găcește;
Un foc el simte că l'a cuprins,
El cântă, cântă și mai aprins.
Atunci inelul ea-i dăruește,
Ear el sêlbatic o ațintește,

Vioara își frânge,
Suflarea-i se stinge;
O Doamne sfinte!... Ce întemplantare!
Tremură robul pe-a lui picioare;
Apoi jos cade nesimțitor,
Mort de nespusu-i, aprig amor!
.
In al Domniței mândru palat
Prânzuri de-atuncea nu s'au mai dat.

ȚIGANCA

Legendă.

I.

Intr'o chilie neagră de timpuri mucezită
Ascuns de-a lumii valuri, de-a răului ispită,
Trăea un sfânt călugăr in aspră săhăstrie
Neștiutor de-a vieții plăceri și bucurie.
El zioa da pomană la bolnavi, la sërmani
Și noaptea spunea crezul pe șirul de metani,
Ș'in veci a lui privire pe față de femee
Cu scopuri necucernici n'a cutezat să stee.
Dar eată că la ușa-i neașteptat sosește
O stranie femee ce bate, stăruește

Cu glas de umilință să fie priimită,
Cerënd a fi de grele pécate mântuită.
Călugărul deschide... O! spaimă!.. O! urgie!
De pasul ei se ține lumeasca viclenie
Ș'al frumuseței farmec... Ea intră, ea pășește,
Privirea sa ferbinte pe el o ațintește,
Ear sfântul se'nfioară și ochii pleacă'n jos
Vézind réul ce-ascunde un chip așa frumos:
Brațul rotund, molatic, zimbirea'nșelătoare,
Piciorul mic și sprinten, cosița arzetoare;
Era par'că anume de diavolul zidită
Pe cei mai tari de suflet să-i ducă in ispită.
Din neamul celor negri născută in păcat,
Ea mulți ademenise cu chipu-i fărmeacat
Ș'acum pusese ochiul să ducă la peire
Pe pusnicul cucernic cu mreje de iubire.

II.

Precum in inimi, dracul s'alunecă tiptil
Luând spre amăgire figură de copil,

Așa cu dulce față și nevinovăție

Ea cată să'mblânzească a sfântului tărie :

„Părinte-a ta chilie e'ntunecoasă, rece,

„Și frigul de la ziduri prin inima mea trece ;

„Icoanele sunt slute, cu chip posomorit

„Și mirosul tămăei de morți mi-a amintit.

„In tainica poeană, părinte vin cu mine

„De vrei să știi ce este dumnezeescul bine.“

Ea zice și il chiamă și dulce îi suride,

Și sinu-i ce se bate, incet ea îl deschide,

Ș'atunci sahastrul vede minuni ce n'a gândit

Și pentru care raiul Adam l'a prăpădit.

Statornica-i virtute in pieptul seu trezită

Cu patima se luptă, dar cade biruită,

Precum trestia slabă se'ndoaie la pământ

Loivtă de suflarea puternicului vânt.

Căci vai!... Care e omul a zice să'ndrăznească

Că'n stare e să lupte cu patima lumească,

Să vază frumuseța in cale că i-a stat

Și'n lanțul ei de aur să nu se dea legat?

In van se 'mprotivește sahastrul desperat
La farmecul țigancei, ce'n piept l'a fulgerat;
El merge după dēnsa, de ochii ei răpit,
Ear dracul ride'n hohot că sic-și l'a robit.

III.

In milocul poenei sub umbră de stejar
La focul blând al lunei, al cerului fanar,
Părechea iubitoare cu cuget rătăcit,
Venit-a să se 'nfrupte din mărul cel oprit.
In lungă desmierdare se'neacă ochii lor
Și mintea le frământă necumpătatul dor.
Sahastrul o cuprinde la sinu-i insetat,
Și nici se mai gândește la strașnicul păcat
Ce capu-i amenință... Dar Doamne ce să fie?
Slăbit-a in adâncuri a lumii temelie?
Sau soarta ne'mpacată vroește ca să ridă
Și ușa fericirii năprasnic să le'nchidă?...
.....
Un trăsnet se aude, țiganca'ncremenește,

Privirea ei se stinge și glasul ei muțește,
Și pletele ce fața-i frumos impodobesc
L'a focului lovire deodată 'nțepenesc.
In dorul seu selbateg cǎlugǎrul o stringe
Cu aprigǎ pornire, dar vai!... brațu-i se frǎnge
Pe-o peatrǎ asprǎ, rece! cǎci Dumnezeu cel sfânt
Vězënd cǎ biruește pécatul pe pǎmënt
Din scepтрul sęu de fulgeri trimis-a o sǎgeatǎ
Ce-a prefǎcut in *stincǎ* femeea vinovatǎ.

.
Deatunci și pǎnǎ astǎzi stǎ stincǎ neclintitǎ
Cu chipu-i de muere etern pecetluitǎ;
Și valul greu al vremei de veacuri o lovește,
Și nici o fǎrmǎturǎ din ea se risipește;
Cǎci și 'mpetritǎ ǎncǎ țigancǎ par'cǎ vrea
Din cupa nemuririi plǎcerile sǎ bea.

PEATRA LUI TOADER

Legendă.

Mărioara de la *Borca*
E vestită pe la munte.
Intre fetele frumoase
Ea cu drept e cea din frunte.

Și isteță e la vorbă,
Veselă, inimă plină,
Și tot cântă și lucrează
Par'că-i grier și albină.

Ea lui Toader de la *Dorna* *)
Juruit-au a sa mână;
Insă vremea cea pribeagă
Prea incet roata își mână,

Când e vorba să aducă
Ciasul drag de cununie,
Și să pue 'n vatra Dornei
Casa lor pe temelie.

Insfârșit in zori s'arată
Zioa cea de mult dorită,
Și pe-o plută Toader pleacă
La mireasa lui iubită.

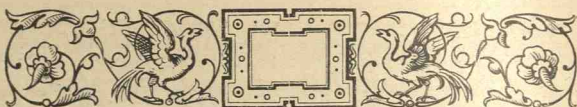
*) *Dorna* și *Borca* sunt două sate mari pe riul *Bistrița*.

Apa Bistriței e bună,
Vântul cald ușor adie,
Negurile 'ntind pe vârfuri
O urzeală argintie.

Dar din zorile aprinse
Vine-o rază pe furiș,
Care 'mprăștie și soarbe
Umedul painjiniș.

Ș'atunci pluta luminată
Vesel lunecă la vale,
Par'că dorul ar impinge-o
Pe strălucitoarea cale.

Când la *câmp* când la *pădure* *)
Toader pluta-și cărmuește;
Eată 'n șipot o indreaptă,
Eat'acum o *doliește* **)

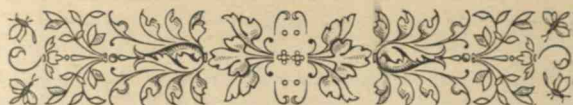
Ear acolo unde apa
Curge lin și adormită,
Toader cântă și visează
La logodnica-i iubită.

Pe la colțul de la *Acrea*,
Prin vârtejul din *Caldare*, ***)
Măna meșteră-a lui Toader
Duce pluta 'nvingătoare.

*) Plutașii obișnuiesc a zice: la câmp, la pădure în loc de:
la stînga, la dreapta.

**) A dolii pluta însemnează a o da la lin, a scoate din curent.

***) Colțul Acrei și Caldarea sunt două puncte periculoase
pe Bistrița.

Apoi trece pe sub bolta
Cheilor *) intunecate.
Unde stincile greoae
Par in ceriu impreunate.

Eată, eată se arată
In albastra depărtare,
Urieşii munţi ai Borcii
Unde satu-i in serbare.

Saltă inima lui Toader! . . .
A lui cale s'a scurtat,
Numai *Toancele* **) să treacă
Şi din greu el a scapat.

*) Cheile sunt o strimtoare între munţii Petrosu şi Giamalău.

***) *Toancele* e cea mai periculoasă cataractă pe toată întinderea Bistriţei.

Dar in *Toance* vijelia
Se ridică de sub stinci,
Duhul rău sălășluește
In *Genunele* *) adânci.

De o vrajă par'că-i prinsă
Bistrița in acel loc,
Căci ea apele-și restoarnă
Ca pe-o albie de foc

Ear din fundu-i, fără număr
Răsar stinci posomorite,
Ce pun stavili de peire
Plutelor nesocotite.

*) *Genune* însemnează bulboană, adâncime.

Toader însă știe strunga;
Nu odată a trecut
Prin strimtoarea 'nfricoșată
Unde-atăția s'au perdut.

El își face semnul crucii,
Apoi intră fără frică
În cea volbură turbată
Într'a iadului potică.

Însă vai!... Strunga-i închisă
De-un catarg care-o ezește,
Pluta dusă ca săgeata
În mii țanduri se sdrobește;

Ear sëlbaticele valuri
Pe logodnic îl inghit,
Läng' o stincă fioroasă
Cu vërf negru ascuțit.

Apoi par'că de-a lor faptă
Ele 'n urmă se căesc,
Iși astëmpără mânia,
Varsă lacrimi și jălesc ;

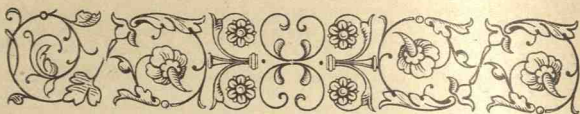
Ș'a lor jale o ingănă
Cea pădure 'mbëtrănită,
Munții, stincele pleșuve,
Peștera cea mistuită.

Păn' la Borca merge vestea;
Gol remăne-altarul sfânt,
Trist norodul se intoarce,
Țintind ochii spre pământ.

Ear frumoasa Mărioara
A uitat de-atunci să ridă,
Să mai cânte, să mai țese,
Ochii noaptea să-î închidă.

Lângă stinca firoasă
Cu vërf negru, ascuțit,
Vecinic umblă și intreabă
Unde este-al ei iubit?

Intr'o zi pe neagra stincă
Mărioara se acață;
Përu-i flutură pe umeri,
Vai!.. Ce veștedă-i la față!

Ochi-i stinși caută 'n apă;
Pieptul ei din greu suspină;
Ea îl chiamă,-i face semne,
Pe prăpastie se 'nchină.

Și de-odată par'că-l vede
In *genunea* cea adăncă;
„Doamne ajută!...“ strig'atuncea
Și s'aruncă de pe stincă.

.
.
.
.

Au trecut anii de-a rëndul
Dup' această intēmplare,
Și plutașii când s'avëntă
In a *Toancelor* strimtoare,

Iși arată cu sfială
Stinca neagră, ascuțită,
Ce cu numele lui *Toader*
De atunci e poreclită.

M Ă N I

Vezënd pe nesimțite cum eu îmbetrănesc,
M'am întrebat pe mine de ce mereu doresc
Ziua de azi să treacă ș'acea de mâni să vie?
Au doară 'n graba vieții ființa mea nu știe
Că ori ce zi și oară, ori ce minut va trece
Mă duce fără veste cătră mormântul rece?....
Ba știu, dar mi-e degrabă ca zilele să curgă,
Cu prețul vieții mele cer timpului să fugă,
Căci colo 'n grădinuță un pom am răsădit
Și voiu să-l ved cu frunze și fructe-acoperit.

Apoi copilu-mi zice cu voace alintată :

„Cu barb’ăşa ca tine, când oare voiu fi, tată?“
Şi voiu să-l vëd ca mine.— Astfel ne joacă firea,
In ziua cea de *măne* noi punem fericirea ;
Ear ziua de *azi*, lungă şi sarbădă ne-apare
Şi numai când sburat-a de dënsa rëu ne pare.

LUI COSTACHI D. ROSETTI

Primind a tale versuri vėzui cu bucurie
Că'n dorul tėu de țară te-ai pus pe poezie.
Din corn de plug cu barda condei daca-i cioplit
Brăzdează voinicește ogoru 'nțelenit.
Eu care din păcate cu muzele'n amor
Duē viața incurcată, când vėd in cursa lor
Că un naiv se prinde, m'inveselesc, fac haz
Ca vulpea care scurtă de coadă a ramas.
Căci nu-i iubite'n lume mai proastă meserie.
Neresplătită muncă, curată sărăcie,

Decât a face stihuri.—Poet!.... ce lighioae!....
Pe titva lui dogită poreclele cad ploae;
Toți îi găsește cusururi, deși nu l'au cetit;
Doar șoarecii de'nvață caetu-i mucezit.

Iar el ce vecinic plânge sau ride de nimic,
De nu smintit la creeri, dar cel puțin calic
Povestea își închee.... Vai! însă ce-i de zis!....

Dacă în marea carte așa îmi este scris
Să aiurez cu mintea, cu inima să plâng,
Să umblu după lună în brață să o strâng.

.
.

Dar cugete mintoșii ce vor vroi de mine.
In aiurirea vieții mă simt nespus de bine,
Și tu care de boala'mi acum ești molipsit
Primește'n ceata noastră să-ți zic: *bine-ai venit!*

DOAMNEI E. D.

Prin aceste versuri rele
N'am puterea să-ți descriu
Toate gândurile mele
Și al inimii pustiu.

Să-ți repet vechiul cuvânt
Că și eu știu a iubi,
Ar fi glas perdut în vânt
Și de milă vei zimbi.

A iubi nu-i lucru mare;
Căți amorul n'au gustat?
Fost-au însă mulți sub soare,
Care bine l'au cântat?

Și-a cânta n'ar fi cu greu
Când durerea te repune;
Dar ce cânt în peptul tău
Are darul să răsune?

Acel cânt, ah! de l'aș ști,
Să ți'l spue al meu dor,
Poate-asupră-mi ai opri
Un ochiu mai îndurător!

A MEA DOMNIE

In lumea astă mare și eu am o domnie
Cam mică, dar frumoasă și bună de domnit,
Căci am și eu tribune și oaste cu simbrie
Partizi de albi și roșii și slujbe de împărțit.

A legilor zabală pe mine nu mă 'ncurcă
Ca să domnesc altminteri de cum aș dorì eu,
Și 'n crâncene revolte poporu-mi nu se urcă
Cu gândul să restoarne puternic tronul meu.

Tribuna-mi e o masă de unde cuventează
Copilul meu cel mare și mai nestemparat,
La luptă el indeamnă și viu îmbărbătează,
Rezboinicul seu frate—oștire de-un soldat.

Acesta e calare pe-un Ducipal de băț,
La șolduri îi atărnă o sabie de lemn,
El ține cu mândrie fugarul seu în hăț,
La comandant se uită și ascultă de-a lui semn.

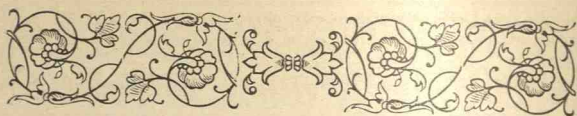
O! Vai de inimicul ce-ar vrea ca să infrunte
Cumplita vitejie acestui călăreț;
El poate, mititelul, să risipeasc' un munte
Ș'o măță ce-i stă 'n cale, o viră'n spărieți.

El rescolește țara ce-i mare, foarte mare;
De m'aș culca de-a latu-i m'aș prinde fără greș,
Cu capul și piciorul s'ating a ei hotare
Deși eu pîntre oameni nu 's tocmăi urieș.

De câte comori însă ea este inzestrată! . . .
Colo l'al țerei capăt, la miază-noapte 'n sus,
Un brădulean stă mândru cu fruntea înalțată
Din plaiurile ernei de mână mea adus.

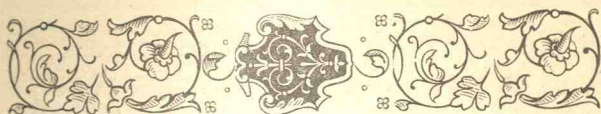
E un copil de munte ce-i vara, earna, verde
Intocmai ca și omul cu suflet bărbătesc,
Ce 'n voe și nevoe curajul seu nu perde,
Ș'acărui peri, de grijă, pe capu-i nu albesc.

La miază-zi privește cum cerul e senin,
Cum strugurul lucește sub raze infocate,
Nevrënd par'că să știe că are de vecin
Pe bradul care vine cu crivățul in spate.

La resărit o roză, speranță intrupată,
Cu farmec de iubire mă chiamă in spre ea,
Ear spre apus dincolo la umbră tupilată,
In taină varsă lacrimi o mărgăritărea.

Și albe flori și roșii cu gingașe potire
Din clime diferite stau pacinic la un loc,
Și fie-care-mi spune din țara-i vre o știre
Și vrajba intre ele nici când nu varsă foc.

Ș'apoi, amice scumpe, mai zi că nu-i frumoasă
Și mare și bogată împărăția mea,
Căci care 'n lume: doamnă, regină-impărăteasă
In setea-i de mărire din suflet nu ar vrea,

A ei rubine, perle: podoabe fără preț
Să semene cu floarea de mine resădită
Ce-o poartă drept cocardă copilul meu istet
Pe când se rezboește cu oastea 'nchipuită?

O da! e nestimată acea grădină mică
Care cuprinde 'n sine intregul meu amor;
In ea eu nu intămpin ființă inimică;
Ea-mi este mângăerea și'n ea aș vrea să mor!

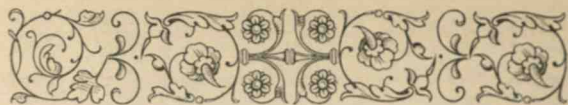
CURCUBEUL

Când cel a tot puternic în dreapta sa mânia
A vrut să pedepsească a omului trufie
Ș'a coperit pământul cu-a mărilor talazuri,
Indușat de ruga a mii și mii de glasuri
El înălță pe ceriuri un mândru *Curcubeu*
Zicând lumii uimite: „Aceasta-i semnul meu!“
Atunci nori și talazuri s'au risipit ca visul;
Pe bolta 'ntunecată a renăscut surisul,
Și lumea deșteptată din groznicul chaos
Intrevăzù ertarea în cercul luminos.

De-atunci zburat'au seculi cum zbor de iute ciasuri.
Și'n lume când urgia-și poartă a sale pasuri,
Știut e dinainte că *vecinie* nu e răul,
Că după grea furtună s'arată *curcubeul*.

De cum copilul fraged deschide ochi' in soare,
Se'nvață cu durerea ursita-i viitoare;
El varsă riu de lacrimi când pierde-o jucărie
Sau vântul îi dăramă palatul de hârtie;
El vai! nu înțelege că lumea'n care vine
Ca și zidirea-i slabă, așa de slab se ține;
Că tot ce-i scris de soartă să aibă început
In pulberea reintră din care s'a născut.
Abie pe pragul vieții, el tremură, privește
Cu spaimă omenirea ce 'n brațe îl primește;
Dar eat' un ochiu de mamă pe dănsul se coboară
Și varsă mângăere in inima-i fecioară;
Ca soarele prin ploae prin lacrimi el zimbește,
Și'n ochiul drag de mamă un *curcubeu* zărește.

Apoi când de la leagăn el trece 'n lumea mare,
Vértej de patimi rele, pustiu fără hotare,
Și singuratic șede pe verdele covor,
Ș'ascultă păsărica și glasul de izvor;
Când mii de gânduri triste in sufletu-i viază,
Atunci din nou resare un *curcubeu* de raze
Din toate cel mai mândru pe-a ceriului câmpie:
E tainica *iubire* a lumii temelie!
O! ce simțiri nespuse, șuvoiu de nouă viață
In sinul seu strecoară a dragostei dulceață,
Și câte corzi ascunse ea tainic le trezește,
Și cât amar de chinuri intr'un moment topește!...
De-ar sta mai mult pe ceriuri frumosul *curcubeu*
In fericirea-i omul s'ar crede Dumnezeu!..

Bătrân apoi ajunge și greu duce 'n spinare
Pe povârnișul vieții a anilor poveare.
El îndărăpt se uită la calea ce-a făcut,
Ș'adânc se intristează văzând cum a trecut

Ca fulgerul o viață, un șir de ani intregi,
Din care amintirea e totul ce culegi.
Brazdată-i este fața și părul înălbit;
Străin remas in lume, cu suflet inăsprit,
El cere, mereu cere durerea-i să se curme,
Căci tot ce-a fost să facă el a făcut in lume.
Și eat' un cias sosește ș'atunci i se deschide
A vecinicieii poartă de unde îi suride
Un *curcubeu*!... „E moartea!...“ E semnul de ertare
A chinurilor grele eternă alinare!...

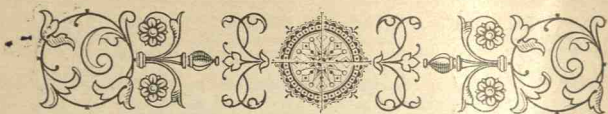

V I S U L

Țile pasc liniștite pe 'nverzitele câmpii
Resăritul e in raze, sus se 'ngănă ciocărlii,
Ear ciobanul fără grije cântă'n fluer și gândește
La Ileana cea balae care viața-i indulcește.

Și Ileana cea balae îi suride dintr'un nor;
Cătră chipu-i de lumină se înalță al seu dor,
Și ciobanul cântă, cântă păn' ce capu-i ostenit
Pe un strat de flori adórme dus de gându-i mult iubit.

Doarme dus pe ceea lume, dar deodată se trezește,
Ars el sare in picioare și la turma lui privește,
Inșă vai!... nenorocire... de lupi oile-s mâncate ;
Numai mițe și ciolane stau pe câmp imprăștiate.

Cătră riul care curge inspumat din stincă'n stincă
El aleargă 'n desperare și in volbura adâncă
Stă sermanul să s'arunce ; remas bun zice la lume,
Eată-l, eată-l că se pleacă pe mormântul cel de spume,

Când atunci un glas de ânger se aude lângă el,
E Ileana cea balae care-i zice 'ncetinel :
„De ce cauți să-ți faci samă?... Vin iubite, vin la mine,
„Dacă turma ta perit-a, n'am remas eu pentru tine?“

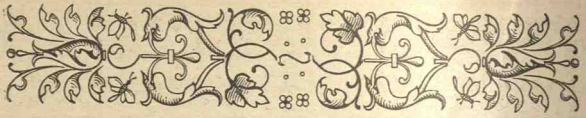

Și cel glas care suspină dulce inima-i imbată ;
El se 'ntoarce cu uimire spre minunea cea de fată,
Se apropie de dănsa, vrea s'o stringă cald in brațe,
Uită turma, uită moartea când privește'n a ei față,

Dar... din ochii lui deodată fata pierde ca un vis,
Sus in nourul ei zboară și-i trimite al ei suris ;
Ear ciobanul se deșteaptă... Turma paște pe câmpii
Resăritul e in raze, in ceriu cântă ciocărliei.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI

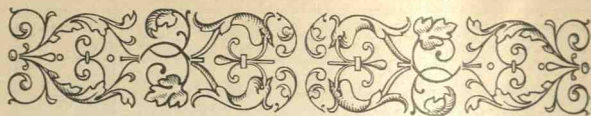

1 FEVRUARIE 1878

Dedicație amicului meu Iacob Negruzzi.

Astăzi mai de dimineată
Eu din somn m'am deșteptat,
Am dat daruri slugii mele,
Haine nouă-am imbracat,

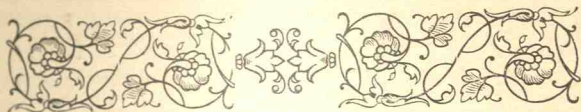
Părul alb cu îngrijire
Sub cel negru l'am ascuns,
Căci la jumătatea vieții
Azi cu bine am ajuns.

Vin amice din pruncie
Să ciocnim doue pahare,
Voiu să trec cu voe bună
In al ernelor hotare!

Și când ciasul vieții mele
Astăzi *patruzeți* va bate,
Amintindu-ne trecutul
Să 'nchinăm o sanatate!

De pe culmea cea înaltă
Unde anii m'au urcat,
Ochiul meu zărește'n urmă
Loc frumos dar departat

Și 'n cel loc primăvaratic
Eat'un prunc care-și resfață
Draga lui copilărie
Intr'o lume fără ceață.

Acel prunc sunt eu amice!...

.
Apoi iată am ajuns
Vërsta dulce-incântătoare,
Când in suflet stă ascuns

Dorul cel fără de margini.
Și atuncea ca prin vis
Văd o zină cu ochi negri
Care dulce me-a suris.

Ș'apoi alta răpitoare
Cu ochi mari, albaștri, vii ;
Ear in urma ei minunea
Cu luminile căpriei.

Toate, toate le ved astăzi,
Năluciri cu blânde raze
Ce-mi desmiardă amintirea
Și trecutu-mi luminează.

Ear acuma când ajuns'am
Pragul bătrâneții mele
Pot eu oare fără cinste,
Să mă despărțesc de ele?

Să nu cînt frunzosul codru
Ce-al meu dor a tînuit,
Și izvorul și ecoul
Ce de ele mi-au șoptit?

Să nu cînt acele timpuri,
Timpuri dragi de fericire
Ce in mintea mea necoaptă
Le credeam fără sfișire?

O deatunci și până astăzi
Câte 'n lume s'au schimbat!...
*Er*îmi pare c'au fost toate,
Deși *ani* s'au strecurat.

Ce păcat că nu e voe
Azi că-i ziua-mi de serbare,
Să opresc macar o clipă
Ale vieții menuntare!

Și in oarba-mi pribegire
Să inlănțui al meu pas,
Ca drumețul cel cuminte
Să fac astăzi un popas!

Căci d'intorc a mea privire
Cătră calea viitoare,
Ved o țară friguroasă
Sub un ceriu fără de soare.

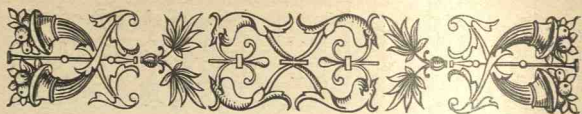
Ved mormentul cum m'atrage
Ca o vrajă colo 'n vale,
Eară eu alerg spre dënsul
Pe alunecoasa cale.

Și ce iute-i coborișul!..

.....

Dar să facem chef iubite,
Meargă lucrurile 'n voe
Așa cum sunt plăsmuite!

Eu de-a lumii aspră lege
De loc nu sunt supărat;
Las nemernicul să plângă
Ce in viață s'a uscat.

Fără dragoste, plăcere,
Fără dor și poezie,
Sterp ca plântă cea pălită
De o brumă timpurie.

Las sgărcitul ce se 'nchină
La vițelul lui de aur,
Să jălească că în urmă-i
Pierde scumpul său tesaur!

Eu comoara mea iubită
O port ici cu mine 'n sin,
Pân' la capetul cărării
Merg cu sufletul senin.

Vin' amice din pruncie
Să ciocnim două pahare,
Voiu să trec cu voe bună
In al ernelor hotare!

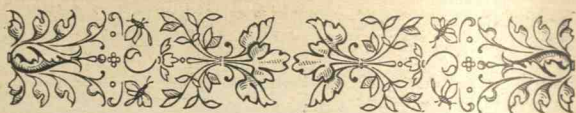

INTAI MAI

Dine-ai venit in țară frumoasă *zi-intăiu Mai*,
Cu raze dulci din soare, cu daruri de la rai!
Intins'am masă mare sub frasinul umbros,
Pelinul curge astăzi ca șipotul voios,

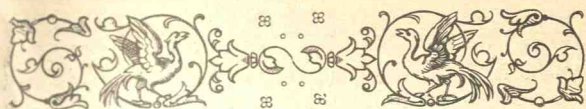
Sus cântă in lumină cereștii lăutari
Jos cuibul se deșteaptă sub tainicul frunzar;
Și viforul de earnă, ș'a vieții griji amare
Uitate voiu să fie in fumul de pahare.

Dar vai!... degeaba caut la 'mbelșugata masă
Să 'nlătur o gândire ce mintea imi apasă.
Ea 'mi zice întru una: că Maiul fuge., vine,
Că după greul ernii vin flori, zile senine,

Ear draga-mi tinereță s'a dus să nu mai vie
Precum in vânt se duce scânteia pe vecie!
Când eată zăresc colo in valea rourată
Un drag de copilandru ce vesel se desfată;

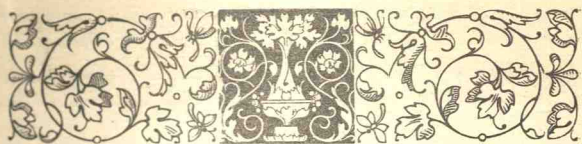
Și 'n earbă cum se joacă sub razele din ceriu,
Ai zice 'ngemănite că's două primăveri.
Ș'am cunoscut ființa-mi in el re'tinerită,
Odraslă nouă'n viață de floare-acoperită,

Ș'am zis cu bucurie că înțeleapta fire
Tot bine plăsmuit-au această omenire!
Bine-ai venit dar earăș frumoasă *zi-întăi Mai*
Cu tinerețe noue, cu daruri de la rai!

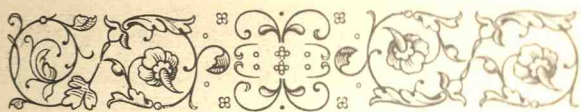

MĂRIRILE SĂRACULUI

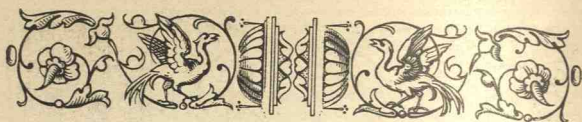
▶ veam un singur scaun ș'un pat cu scânduri goale,
▶ Painjinul prin colțuri urzea pânzele sale;
O carte veche, roasă, culcată la pământ
Vroea par'că să-mi spue de vremi ce nu mai sunt.
Ș'afară era rece și vântul șuera;
De țurțurii de ploae fereastra tremura;
Ear eu la gura sobei cu ochiul ațintit
Priveam tăciuni 'n vatră in gânduri adăncit.
Gândeam: de-aș fi eu oare om mare și bogat,
Să am moșii intinse, comori de numărat,

Cum au și alți 'n lume, ce fericit aș fi!..
Ca 'n vremile bătrâne pe dată mi-aș clădi
Casteluri maiestoose cu turnuri zimțuite,
Cu ziduri de cetate și șanț imprejmuite,
Și 'mpodobite 'n nuntru cu lucruri scumpe rari,
Cu marmură și bronzuri și pânzi de maistri mari;
Și imprejur aș face grădini incântătoare
Cu chioscuri de verdeață și ape săritoare.—
Apoi din visuri goale, gândirea-mi aripată
Luâ pe nesimțite o formă intrupată,
Și cum ședeam la vatră, credeam că par'că sunt
Și eu între avuții magnați de pe pământ.
Ș'acum vedeam în faptă castelul cel mareț
Și toate din lăuntru, odoare fără preț,
Și le priveam cu sete și le-atingeam pe toate
Zicend: aceste scule sunt mie inchinate!
Ș'aveam cirezi și turme, și 'mbelșugate stâni
Păzite zi și noapte de credincioșii câni;
Și 'n grajdiurile mele aveam fugari năprasnici
Cu vinele în față, cu ochi aprinși sêlbatici,

Copii care știu gândul, ș'ascultă de cuvânt
Și zboară pe câmpie cu coamele în vânt.
Pe linsa lor spinare când șeaoa aruncam,
Și 'n fugă nădrăvană pământul măsuram,
Sărind părae, șanțuri, atunci mândria mea
Cu zeii din poveste alături se puneă!
Ș'aveam cât vezi cu ochii sămănături de aur,
Din măduva țării imbelșugat tesaur;
Ș'aveam păduri întinse, locaș de fiare crunte,
De riși, de vulpi codoase, de cerbi țintați în frunte,
De lupi la pradă lacomi și fioroși mistreți
Ce codrul iarna, vara cutrieră răsleți.
Ear eu în miez de iarnă cătam a lor hațaș,
Impresurând pădurea cu oaste de haitași,
Și auzeam atuncea ecoul cum tresare,
În spaimă se deșteaptă la glas de vânătoare,
Cum dealul și cu dealul se 'ngână împreună,
Cum fagii și stejarii în alba lor cunună
Se 'ntreabă cu mânia că cine a trezit
Tăcuta 'mperăție din somnu-i adâncit;

Apoi bogate riuri pământul meu stropeau
Pe-acărora sin corăbii in largul lor pluteau,
Palaturi călătoare cu aripi inzestrate,
Ce-mi aduceau prinoase din țermuri depărtate.
O! dar, eram puternic, căci numai căt gândeam,
Și toate după voe indată le 'mplineam.
A mele zile 'n viață se inșirau senine
Și lumea umilită se inchina la mine;
Și căte flori de fete cu ochiul răpitor
Și blonde și smolite mă urmăreau cu dor;
Și ar fi fost ferice să poată căpăta
O singură privire de la 'ndurarea mea!
Eu insă tot la *draga-mi* priveam cu ne'ncetare,
La cea ființă dulce și vecinic visătoare
A cărei chip de ânger, ca steaoa de lumină
Pe ceriul vieții mele se revărsa senină.
O! numai pentru dânsa iubeam astă mărire
Să i-o jertfesc intregă pe-o clipă de iubire!...
Dar eată focu 'n vatră acuma că se stinge
De viața cea aevea puterea mea se frânge.

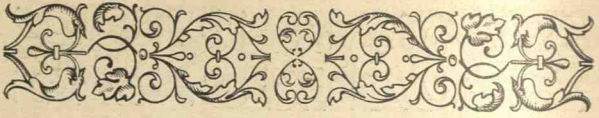

Și visul drag dispare... Ear eu ca mai nainte
Remasam gol in lume. și gol și fără minte!...

.
.

Dar nu... mai bine *visul* decât *realitate*!...
Căci căți in lume oameni cu titve 'ncoronate
Ce au aceste toate măriri ce am visat,
A lor deșartă slavă, coroane de 'mpërat,
N'ar da pe-o *oară* numai, s'o guste ca și mine
Pëduți la gura sobei in aiurări senine!

IN CIMITIRUL DE LA...

(Trad. din V. Hugo).

Mulțimea lumii ride și merge nebunește
Când dup' a ei plăcere, când dup' al ei necaz ;
De morții fără glasuri ce nime-și amintește
Cu rece ațintire mă ved privit eu azi.

Ei știu că eu sunt omul ce-ades mă rătăcesc,
Cugetător și singur prin lumea care tace ;
Că aspra suferință mă 'nvață să găsesc,
In fața vieții lupta, in fund eterna pace.

Ei știu că eu mă primblu cu inima smerită
Pășind pîntre morminte și pacînicile cruci;
Ei mersul meu ascultă prin frunza veștezeită
Ș'ades mă prînd în taine cu-a codrilor năluci.

Ei simt mai bine glasu-mi în lume respăndit,
Decît voi cărtitorii cu pasul sgomotos;
Acordul lirei mele din pieptu-mi isvorit,
La voi este cîntare, la dănșii plăns duios.

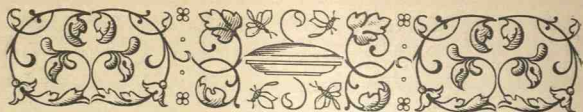
De *oameni* dați uitării, *naturci* ei se 'nchină.
În pacînica grădină locaș al tuturor,
A dimineții zare-i mai dulce și mai lină
Ș'a paserilor cîntec resună mai cu dor.

Acolo-i locuința-mi ; acolo culeg flori ;
Mormintele le mângâi de lunga părăsire ;
Eu trec și revin earăș, pun crengile `n flori,
Și morții de-al meu vuet tresar de mulțămire.

Acolo stau in visuri ! in câmpul cel letargic,
Eu vèd ca prin minune, cu ochiul ațintit
Cum totul se preschimbă, cum universul magic
Adânc in al meu suflet e tainic oglindit.

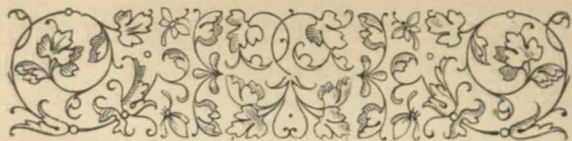
După insecta `n zboru-i aleargă-a mea privire ;
Vèd ramuri ne`ntrupate și forme și colori ;
Pe petre de morminte tăcut și in uimire
Simțesc luciri in ochi-mi de raze și de flori.

Acolo idealul ce 'n mintea-mi se trezește
Ca raza se revarsă peste pământ incet;
Acolo indoeala in lacrimi se topește;
Incep ruga 'n picioare, sfișesc ingenunchet.

Precum porumbul cată in scorbura de stincă
Să soarb'o pictură din roua de la zori,
Tot astfel al meu suflet in setea lui adăncă,
Aici cată credință, speranță și amor.

GLORIA CÂND...

(Imitațiune după V. Hugo).

Gloria când imi lucește
Eu zimbesc necredincios,
Glasul ei ce ametește
Știu cât e de minciunos.

Gloria este deșartă,
Zboară iute după vânt,
Și invidia o iartă
Numai când e în mormânt,

Nu-i mai dulce și frumoasă
O scântee de amor,
Tainică și mângăioasă
Fără clopot sunător ?

Eu nu voiu s'aud in lume
Decât glasu-ți mult iubit,
Și părëul cel in spume
Care curge tăinuit !

Și 'n amar și 'n bucurie
Ved pe ceriul meu o stea
Călăuză prin pustie :
Chipul tău e draga mea !...

De sub geana-ți umbritoare
Izvorește riu bogat
De lumină 'ncălzitoare:
Este viața ce mi-ai dat!...

Însă nimene nu știe
Dorul care m'a cuprins;
La 'ntuneric e mai vie
Flacăra ce s'a aprins.

Nici chiar ție-a mea iubire
Nu voiu s'o destăinuesc,
A ta pace, fericire
Să o tulbur nu 'ndrăznesc.

Când in oarele senine
Eu mă'nchin lui Dumnezeu,
Trebui oare El la mine
Să-și coboare tronul seu? . .

E destul că El domnește
Colo sus netulburat,
Raza lui mă încălzește
Să-l ating nu-mi e ertat.

PE ALBUMUL D-NEI

MARIA E. CASIMIR.

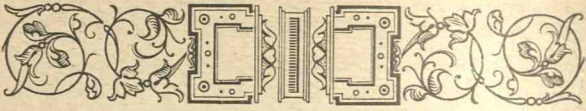
De-aceste file albe, *O! dorule* te-oprește ;
Numai căta zadarnic limanul ce'ți lipsește ;
In viață nu-i repaos... Un strop de cugetare
Din minte picurată, din ochiu o lăcrămare
E tot ce-ți cer acuma. — In munți sub brazi și stinci,
La murmur de părae, in văile adănci

Vei fi mai inspirat

Tu *dorule*-impărat !

Slănic 1884.

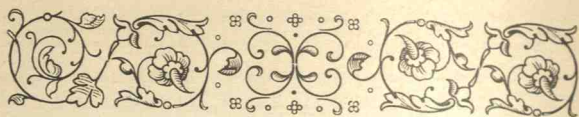

LUI IACOB NEGRUZZI

La a XX-a Aniversară a Societății „Junimea“.

Șuflă vijelia'n jeamuri, eu pe-o carte stau plecat
Urmărind slovele negre, de mii gânduri spulberat.
Intr'un colț nevasta coasă pentru opt copii ștregari,
Care zburdă imprejuru-i și-i fac capul călindar ;
Eu însă n'aud nimica din furtuna de afară,
Din furtuna din lăuntru ; a mea 'nchipuire zboară
La ce-i scris in cartea veche: *Anu'ntăi de Convorbiri.*
Și ce ved pe fila scrisă?... O amice-o să te miri!...

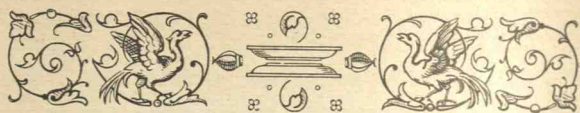

E un cântec nebunatic, ingănare de amor,
Un vers rătăcit in lume, un suspin, un strop de dor
Izvorit din a mea pană acum douëzeci de ani.
Ce amară ironie, când vëd perii mei balani!...
Douëzeci de ani de-atuncea... s'a topit un traiu de om!
Unde-i vesela verdeață de pe-al vieții mele pom?...
Imi aduc ș'acum aminte de-acea vërstă fără preț,
Când prin ochii tinereței priveam lumea îndrăzneț;
Socoteam că-i pentru mine ori ce pasere zbura;
Bani d'aveam sau nu in pungă, cheful nu se micșura.
Dar aveam silitră 'n vine și in piept izvor de foc,
Aveam inimă bogată, stam calare pe noroc.
Mai mă 'ncumëtam pământul pe un umër să-l ridic
Și in dărnicia-mi, viața mi-aș fi dat-o pe nimic.
Eată că'ntr'o zi amice, intr'o zi m'am deșteptat
Că in inimă un verme tainic mi s'a furișat,
Și cu toată voinicia-mi, mă simții adănc rănit,
Perdu-i voea mea cea bună, obiceiul de dormit
Ș'atunci... te 'ntălnii pe tine călëtor pe-aceeaș cale,
Amëndoi in sinul nostru ascundeam aceeaș jale

Jale nu, căci era dulce taina care ne rodea,
Inșă nu 'ndrăzneau s'o spunem tocmăi cui se cuvinea.
Și m'ai sfătuit, țin minte, eu copil neștiutor,
Pe vorbarița hârtie să aștern ascunsu-mi dor.
Eu te-am ascultat și'n versuri scris-am taina fără nume
Ș'au curs lacrimile mele.. și le-am dat de pradă'n lume.

.
Și rămas-am cu naravul de-a tot inegrî hârtie,
De simțesc amar in mine sau in juru-mi dușmănie.
Ei.. de-atuncea pribegit-au ani și ani sub bolt'albastră.
Mulți ca noi. sërmani lunatici, prinsu-s'au in hora
noastră,
Muncitori fără de leafă, ce-au pus plugul in ogor,
Jos cu ochii pe hârtie, sus cu sufletul in nor.
An cu an cules-am róda strinsă'ntr'un mănunchi de foi,
Bună, rea, după putere, cum ne-am priceput și noi.
Apoi an cu an de-a rëndul, spre mai bună'mbelșugare
Cu un strop de vin de țară, cu o veselă urare,
Am serbătorit frățește imprejurul mesei mari
Sfânt'a anului rodire ca și harnicii plugari.

Dar s'a intemplat adesa cu 'ntristare de-am vëzut
Cum pe brazda resturnată dragi tovarăși au căzut
Dintre chiar fruntașii noștri, chipuri ce ne amintesc
Munca din copilărie și amorul cel frățesc.
Și rărită a fost ceata vrednicilor lucrători
Ce adună'n stup de miere hrana suptă de pe flori.

.
Apoi earăș altă dată am vëzut și mai măhniți,
Drepti tovarăși de ai noștri cum la dușmani pribegiți
Pusu-s'au in vëzul lumii să ne 'mproaște cu ocări,
Uitând dintr'o zi la alta ale noastre 'mbrătoșări
Și cercând să nimicească roiul harnic de albine,
Pentru că, invidioșii, nu puteau face mai bine.
Astfel fost-am de ocară in tot chipul porecliți:
Ignoranți, fără az-buche, lipoveni, cosmopoliți.
Rëii ne pirau la lume că suntem rëutăcioși,
Sterpii ne găseau pricină că n'avem copii frumoși.
Dar a vrut Dumnezeu Sfântul și făcutu-s'a lumină;
S'a deosebit cu 'ncetul grăul spornic din neghină;
Alții tineri cu foc sacru golurile au umplut

Celor ce-au murit, sermanii, celor care ne-au vëndut.

.
O! dar gândule spreñtareț zborul tãu ce nu-l oprești?
Rãscolind cele trecute numai cãt mã amãrești;
Redeștepti simțiri ascunse, deschizi rana invechitã;
O! nu te 'ncerca zadarnic sã mã pui ear in ispitã!...
Astãzi, cãnd mã uit in juru-mi la cei opt copii
ștrengari,

Opt speranțe intrupate, marturi timpului fugari,
Zic cã-i dusã tinereța-mi; rëndul lor deacuma vine;
Sigur, decãt noi bẽtrãnii, dẽnșii face-vor mai bine.
Earã eu inchid azi cartea unde-odat' am gãngurit
Primul vers pe care dorul inimii l'a zemislit;
Pun pecetea pe trecutu-mi și mã duc in astã sarã
Sã serbãtoresc a *noastr'* a *douẽzecea-aniversarã!*
Am sã gust cu-ai mei prietini vinul cel uitat in hrubã.
Vai de-acela ce cu mine va voi sã stea la probã!..
Iți fãgãduesc, amice, c'am sã fiu de-un chef nebun,
Cãci odatã zice omul tinereței *rẽmas bun!*

Eară ție, o! amice, care-atăția ani in șir
Imbolditu-ne-ai la lucru, adunând al nostru bir
La comoara cea comună; luptător neobosit
Ce ținut-ai cu tărie steagul sus. neprihănit,
Ș'ai pus pieptul in vremi grele, și-ai pus umerii la jug,
Astăzi, când prețuim roada adunată de sub plug,
Ție cu deosebire tot onorul se cuvine
Pentru nobila lucrare, pentru oarele senine
Ce in valmașagul vieții ne-a fost dat ca să gustăm!
Ție dar, o! scump prietin, plin paharu 'l inchinăm!..

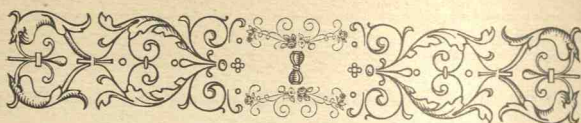

LA VÊNAT

A runcăi pușca pe umăr, pușca mea cea cu noroc,
Luăi torba cu merinde, geanta cea plină cu foc,
Și 'ntovărășit de câne, vechiu amic de vânătoare
Ce zburda de neastempăr, apucăi peste ogoare.

O! Să fi văzut ce falnic păream astfel pregătit!..
Cu-a mea armă, dragă soră, mă credeam nebiruit,
Inima-mi era ferbinte... pășeam larg ca un viteaz!
Vai de bietecele dihăanii din fênațe, de pe iaz!...

Pe sëlbatîca natură, astăzi mai cu osebite
Voiam să se 'ntemeeze dreptul meu de stăpânire.
Fulger, tunet, moarte crudă, toate le țineam în mână;
Să culeag' a mele lauri, torba-mi sta la îndemână.

Eară credinciosul căne ce mișcările-mi pândea
Cu isteța lui privire, vesel par'că imi zicea:
„Sunt și eu pe-aici, stăpâne, gata să-ți dau ajutor,
„Și vênatul ce 'mpușca-vei să-l aduc l'al têu picior.“

Conduc deci de-al meu tovarăș, urmărit-am în sudoare
Vietățile viclene pe la miriști, prin mohoare;
Când și când în cuibul tainic pitpalacul se vestește,
Mierla 'n frunză mistuită când și când îi răspundea.

Eată că ajuns pe-o culme eu mă uit și ved în larg
Până 'n zări nemărginite a câmpiilor prelarg.
Păduri, riuri, lanuri, sate, toate mi se 'nfățișează
Liniștite, fericite într'o pulbere de raze.

Nici de-un strop de sânge încă pajiștea nu e pătată,
Nici de-un strigăt de durere pacea nu e tulburată;
Numai cântec, armonie, dulce-a dragostei suflare
Se revarsă 'n line valuri peste-a câmpului răcoare.

Acum soarele apune pe a ceriurilor scară,
El se duce să'ncălzească alte neamuri, altă țară;
Inșă ea un rege darnic la momentul de plecare
Ne desfășur' atunci toată uimitoarea lui splendoare.

Și incetul cu incetul văd sub ochii mei că 'nvie,
Cum in vis se vede numai, marea lumii feerie:
Nori țesuți in diamante, riuri, lacuri de rubini
Și grădini și munți de aur și cascade de lumini.

Toate, toate incunună fața soarelui divină,
Intreg cerul și pămăntul maiestății lui se 'nchină;
Fărmecata mea privire ațintită-i spre apus,
Și in lumi necunoscute simțesc sufletul meu dus.

Simțesc par'c'a mea ființă că-i răpită 'n armonia
Sfăntă ce mă impresoară, că Atotputernicia
Mă inalță, mă confundă cu minunile din ceriu,
Că văd firele ascunse care leagă sferi de sferi.

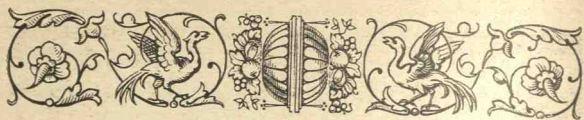

Că 'nțeleg legea eternă, aud earba care crește,
Zbor pe aripa luminii care lumea ocolește,
Ved, simțesc și pricep toate, sorb a tainelor izvoare,
De pe ochi-mi, de pe minte vëlul gros acum dispore !

Ear in neatinsul centru celor mii și mii de stele,
Ved, un soare nou: e dorul, idealul vieții mele,
Cum frumos mi se arată, prin lumini de curcubeu,
Stăpânind întreaga lume, stăpânind și visul meu.

Și..... O, Doamne!..... câte, câte mari minuni n'am
mai vëzut,

Cât in visul cel de aur fost-a sufletu-mi căzut !....
Ear când mă trezii din farmec, luna nopții rësărise,
Cănele sta lângă mine și ironic par'că-mi zise:

„Ei, stăpâne, bună treabă mai făcut-am împreună,
„Vai de vânătorul cela ce cu ochii stă la lună!...“
Eu îl netezesc pe spate, caut ciuda să-i alin
Și mă 'ntorc cu torba goală, dar cu sufletul meu plin.

Și în drumul meu spre casă, pășesc leneș gânditor;
Greerul și pitpalacul mă petrec cu cântul lor,
Aripatul șoarec face roți fantastice în zare,
Eară eu nu uit nici astăzi *asfințitul cel de soare!*

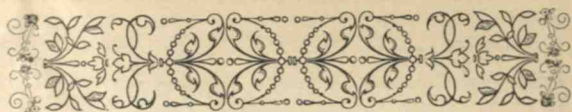

VIS DE POET

Doamne! Cât îmi place să stau indemănatic
Ferit de ochii lumii pe jilțul meu molatic ;
Afară s'aud vântul și câinii care latră,
Ear eu să sorb căldura la colțul meu de vatră.
Sunt singur.... focul arde.... de-a zilei sarcini grele
Mi-e fruntea obosită, se închid genele mele ;
Dar ochii vii ai minței s'aprind cu-o nouă pară.
Cu cât stau mai departe de lumea din afară,
Cu-atăta vîd mai bine in mine tăinuită
O altă lume nouă cu totul osebită.

Ce mândră-i astă lume in care după plac
Din temelie toate le fac și le desfac!...
In vatra cu cenușă eu ved grădini frumoase.
In cariul care roade aud loviri de coase
Ce-mi amintesc de vară, și par'că stropi de rouă
Din frunze scuturate prin soare vęd cum plouă.
Și plin imi este capul de ritme și de cęctec;
Pe ceriul vieții mele trec norii și se spintec
Lăsănd in loc albastru. Și eată că 'ntr'un colț
Nemărginit departe al strălucitei bolți,
Se țese, se urzește din fire de lumină
Ș'incet, incet se'ncheagă un chip frumos de zină
Cum n'a mai vęzut lumea. Părere e, minune
Sau basm din vremi de aur? O cine poate spune!
Ași crede căte-odată că nu, că e anume
Femeea pămęnteană ce am iubit in lume.
Și earăș nu, căci asta cu mult e mai senină.
Ea 'mpreună sub geana-i și noapte și lumină;
A sale brațe par'că inaripate sunt
Așa ușor plutește minunea pe pământ.

De voea ei atărnă furtună și repaos,
Surisu-i fericire, mânia-i este chaos ;
In univers ea-i centru, lucefăr de veghere,
Și glasu-i când resună e vers de mângăere,
Ce picură pe suflet. Din mândri ochii ei
Ca din focar se 'nalță a geniului scântei,
Și'n sinui stă ascunsă comoara de iubire
Izvor ętern, ce viața revarse'n omenire!
O ! când pe-a lumii valuri perdut, făr'ajutor
O chiem cu desperare, ea esă dintr'un nor
Și mâna imi intinde ; ear altă dată vine
De-mi vizitează somnul ea singură de sine
Și-mi spune 'n a ei limbă așa plăcute șoapte
C'aș vrea sfârșit să n'aibă frumosul vis de noapte.
Ș'aevea sau in visuri, ori cum și ori și când
De-o ved, lumină mare se face 'n al meu gând ;
O ertătoare pace mi se strecoară 'n pept,
Uit rēul ce mă roade, alt om eu mă deștept.
Ș'atuncea primesc darul de viață indoită ;
De-a lutului povoaă simțirea-mi desrobită

Setoasă năzuește spre tainicele maluri ;
Vecia curgătoare cu-a timpurilor valuri
Nu-mi mai ineacă mintea. Conduc de-a mea zină
Pe margini de prăpastii în sfera cea senină ;
Desveșmentat de haina de patimi și dureri,
Mă ved deodată 'n fața măririlor din ceri.

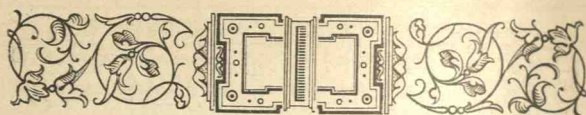
.
O nu e pustiu traiul singurătății mele,
Imbucurat de visuri ca nopțile de stele!

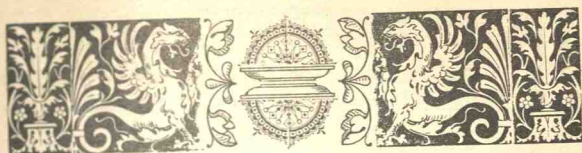
.
Amar de soarta voastră voi gloate cărtitoare,
Ființi posomorite ce puneți pete 'n soare,
Strigând că rea e lumea, că-i vatră de durere,
Că nu aflați în viață un strop de mângăere !
O! eu vă plâng din suflet!... În voi și numa'n voi
E cuibul reuții, izvorul de nevoi.
Nu aruncați degeaba blăsteme omenirii,
Inimi fără credință, voi ciocli a iubirii!

Mai stingeți-vă setea de-a stăpâni pământul,
Căci goi căzuți in leagăn, vă 'nghite goi mormîntul !
De ce-ar fi rău zidită această lume oare ?
De vreme ce comoara de bine dătătoare
Eu o găsesc in mine.... Când crivățul afară
Pământul pustiește, eu cînt de primăvară ;
Și când necazul bate la ușa casei mele,
Eu mă inalt cu gândul la zina cea din stele.
Ca pomul deomidă de grijă eu mă scutur ;
Prin licărirea vieții alerg zburdalnic flutur ;
Căci viața ce ne-i dată tot par'că-i o poveste ;
Durerea, bucuria tot o clipire este.
Ferice cine știe să verse 'n cea clipire,
Scântee 'nșelătoare, un vis de nemurire !...

R. G.

BUCECIUL

Șus cu fruntea in albastru,
Păduraticul *Buceci*
Stă de strajă peste țară,
Și așa va sta in veci.

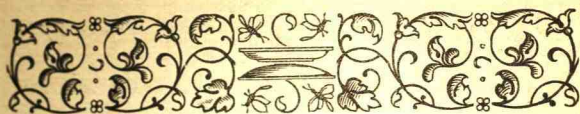
Multe 'n jurul lui văzut-a :
Voe bună și necaz,
Din adânce vreme veche
Până 'n vremile de az.

Pe-a lui titvă pleșuvită
Fulgerele se 'ntălnesc ;
Din rărunchii lui selbatici
Două riuri izvoresc.

Unul curge 'n țara noastră
Liniștit, sub ceriu frumos ;
Altul spre străin s'aruncă
Turbure și mănios.

„Ce ai frate“, zice unul :
Peleșul cel de la noi,
„De pornești așa de aprig
„Par'c'ai merge in rezboi ?“

Eară celalalt respunde,

Temeșul de la străin:

„Pe-a ta albie curată

„Poți să-ți duci apele lin.

„Mie însă câte stavili

„Soarta pusu-mi-a in cale!

„Numai greu și in putere

„Curge valul meu la vale.

„Deși frați suntem de sânge,

„Gemeni din acelaș sin,

„Ducem viață despărțită,

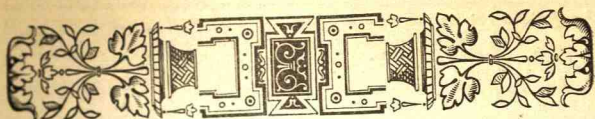
„Tu in bine, eu in chin.

„Tu stropești mănoasa țară
„Unde-s neatinse, sfinte,
„Limba, datina bătrână
„Și-a strămoșilor morminte.

„Tu pe pajiștea 'nflorită
„Privești horele străvechi,
„Lanțuri de flecăi și fete
„Strinși in dragoste pereçoi.

„Tu ascuți in codrul tainic
„Cum ecourile 'ngân
„Doina cea fărmeătoare :
„Dorul neamului *român*.

„Tu resfrângi in apa-ți lină
„Un castel ca din poveste,
„Care urieș se'naltă
„Pe carpaticele creste.

„Ș'ale cărui ziduri par'că
„Voesc codrilor să spună,
„Că pe temelii statornici
„Pusă-i pajura străbună.

„Eară eu!... Vai crudă soartă!“...
Aici Temeșul s'opri,
Din inviforat-ai undă
Un suspin amar eși.

Atunci Peleşul îi zice :
„Frăţior !.... Te linişteşte !....
„In viitorimea-adăncă
„Numai Dumnezeu citeşte.

„Firele cele ascunse
„Numai el le ţine 'n mâni,
„Cine ştie ce-o s'aducă
„Soarele zilei de mâni!...

„Neclintit însă credinţa
„Vie s'o păstrezi in tine,
„Şi aşteaptă că suna-vor
„Oarele cele senine!“

Atunci frații cei de gemeni
Pân' a nu se despărți,
Unul altuia jurat-au
Că etern se vor iubi.

Far *Buceciul* ascultându-i
Din înaltul lui senin,
Cu induioșată voce
Zise : „Fiilor!... Amin!...

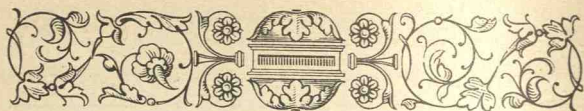

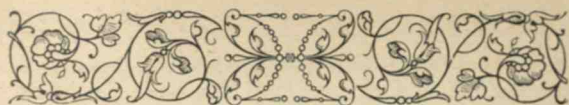

DIN TRECUT

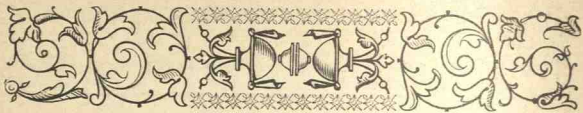
În ori ce zi se duce și ori ce zi apare,
Acelaș soare vecinic apune și răsare,
Ș'a lui bogate raze ce lumea încălzesc
De la 'nceputul vremii tot astfel strălucesc.
Tot astfel vîd și munții, amici din tinerețe
Frumoși și plini de doine cu-a lor figuri mărețe;
Și tot așa părăul aleargă necurmat
Spuindu-mi taîna care el eri mi-a îngănat.

Și soare, părău, munte pe toți vă reved eară
Surizători și mândri precum odinioară,
Dar vai!.. la glasul vostru eu stau nesimțitor.
S'a dus să nu mai vie frumosul timp de dor
Pe când ori ce nimicuri : un bulgăre de piatră,
Un firisor de earbă, sau un tăciune 'n vatră
Trezeau o lume 'ntreagă in mintea-mi insetată.
Ca să-mi păreți și astăzi frumoși ca altă dată,
Voi credincioși tovarăși din frageda-mi pruncie,
A mea inchipuire silită-i să revie
In urmă, mult in urmă spre vremile trecute,
Să reculeagă 'n drunu-i comorile perdute :
Ici, cole o simțire, un dor, o lăcrămare,
Ca frunzele uscate căzute pe cărare.
Și astfel, numai astfel imi este in voit
Să mai simțesc vre-un farmec in traiu-mi inăsprit.
Căci vai!... când imi apare prezentul plin de nori,
Când viitorul vine cu-al iernelor fiori,
Al meu sbuciumat suflet se 'ntoarce de la sine
Cătră limanul dulce al zilelor senine

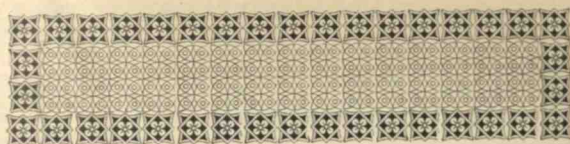

Din vremea cea trecută... Ș'atunci mi se deschid
Perdute orizonuri de unde imi surid
Mii chipuri drăgălașe remase in uitare,
Și vęd ca prin ochiană o lume 'n depărtare
Ce par'că-i o poveste; ear viața-mi dispărută,
Ca flacăra de fulger o clipă 'ntrevăzută,
Din nou se 'nfătoșează inchipuirii mele
Cu nedescrisu-i farmec cu bunuri și cu rele
Precum am petrecut-o, și mult mă 'nveselesc
La relele deatuncea eu astăzi când găndesc.
Atunci in neștiința-mi tesaure am cules,
Acăror preț acuma abia l'am înțeles,
Acuma că 's perdute!... E scris in marea carte
De fericire omul deplin să n'aibă parte!..
Ș'aduce roata vremii ca vechile dureri
Să serve ele însuși apoi de mângăeri,
Și binele ce-odată era nepriceput
Ca vis când reapare să fie mai plăcut.
E vecinic amăgire!... Dar astă amăgire
In dar ne vine nouă de la Dumnezeire

Să ne'ndulcească traiul. Când tot e pleavă, spume
Și fum, doar dorul singur de mai rămâne 'n lume,
Poetică 'nalțare spre sferile senine,
Uitare dulce-a vieții ce schimbă rău 'n bine.

GLAS DE BUCIUM

Glas de bucium se ridică
De pe munte până 'n stele;
Răspund oile 'n potică,
Răspund gândurile mele.

Glas de bucium sună 'n stână,
Acum turma cade 'n vis;
Dar pe inima'mi stăpână
Jalea stă cu ochiu deschis.

Cui ași spune a mea jale ?
La cea albă lună plină,
Sau pəriului din vale ?
Tuturora sunt străină !...

Numai unu 'n lumea mare
Jalea mea ar înțelege,
Dar și el e 'n nepăsare,
Ori ce-aș face, ori ce-aș drege.

Glas de bucium mergi la densusul
Inima de i-o desgheață,
Și din ochi imi sterge plănsul
Și-mi dă dragoste de viață.

Spune-i că 'n zadar el cată
Alta 'n lume să găsească;
Ca și mine 'n lumea toată
Nu e alta să-l iubească.

Glas de Bucium adă'n pripă
Dela el un semn macar,
Ca să pot numai o clipă
Adormi al meu amar.

Iar de nu-mi aduci vr-o știre
Dela el de bucurie,
Clipa cea de adormire
Ah! prefă-o 'n vecinicie!...

Glasul buciului zboară,
Pe aripa-i doru-mi duce,
Lumea 'ntreagă-o impresoară,
Dar răspunsul nu-l aduce!..

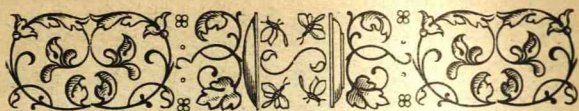
INFERNUL

(Traducere din Dante).

CĂNTUL. INTĂIU

Drăm la jumătatea vieții noastr'ajuns
Intrasem într'un codru de ziuă nepetrans
Ș'in laturi m'abătusem din drumul meu cel drept.

Ah! greu peste măsură imi este să descriu
Ce aspru era codrul sêlbatic și pustiu ;
Gândind, mi s'enoeste ș'acuma frica'n pept.

Ș'amar era 'ntr'atâta că moartea-abie-i mai crudă;
Dar pentru că și bine găsit-am după trudă,
Voi spune despre toate prin câte am trecut.

Cum am intrat acolo eu samă nu-mi pot da ;
Un somn adânc pe ochi-mi atât mă apasa,
Că eu din calea dreaptă atunci m'am abătut.

Un deal apoi ajuns-am sub ale cărui poale
Văzui că se sfirșește intunecata vale
Ce inima-mi de spaimă atât a chinuit.

Ridic a mea privire și ved că a lui zare
E imbrăcată 'n raze pornite de la soare
De care omu 'n lume e 'n veci călăuzit.

In inima-mi atuncea ca 'n marea viforoasă
S'a potolit cu 'ncetul furtuna ce urlasă
Intreagă acea noapte ce-amar am petrecut.

Ș'intocmai precum omul pe țermul de scapare
Eșit abie cu viață din tulburata mare
Se 'ntoarce inspre apa prin care a trecut,

Tot astfel al meu suflet cuprins încă de frică
Mai cată încă' odată spre groznica potică,
Din care om cu viață in veci nu a eșit,

După puțin repaos ce forțele-mi renvie
Urmăi călătoria pe coasta cea pustie,
In mersu-mi pe piciorul din urmă sprijinit *)

*) In acest vers Dante esplică negreșit mecanica mersului.

Dar eat' abie 'ncepusem a muntelui urcare,
Ș'o sprintenă panteră in drumul meu apare
Cu 'mpestrițată pele pe trupu-i mlădios. *)

Ea nu se da inlături de fața-mi omenească ;
Ș'așa umbla de bine in cale să m'oprească,
Că vrui să mă 'ntore earăș in locul fioros.

Eram acum in oara, când ceru 'i luminat,
Când soarele se urcă in sus, incunjurat
De stelele ce-amorul a vrut să-i dăruească

In ziua când el lumii a dat prima mișcare.
Eram in dimineața de dulce desfătare,
Pe când speranța prinde in piept să năbușească. **)

*) Pantera după unii comentatori represintă poftela simțurilor.

**) Acest vers precum și cel următor fiind neînțelese in text, le-am intervertit rândul, părându-mi-se astfel ideea mai lămurită.

Dar după-acea panteră cu vesele colori
O altă fiară 'n cale mă umple de fiori:
In fața mea deodată un leu acum apare. *)

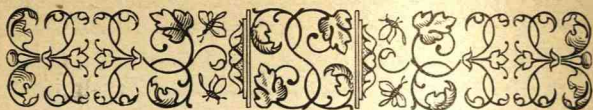
Venea par'că asupra-mi cu capul ridicat
Și cu aprinsă foame. Chiar aerul mișcat
Părea că e de spaimă l'a sa infătoșare.

Apoi eat 'o lupoaică **) uscată ce părea
Că ori ce poște 'n lume sub coaste ascundea,
Lupoaica multe neamuri de zile a sfârșit.

Atunci o mare groază in suflet m'a pătruns,
Ș'astfel cu-a ei privire lupoaica m'a străpuns,
Incât s'ajung pe munte speranța-am prăpădit.

*) Ambițiunea, mândria.

**) Sgârzenia.

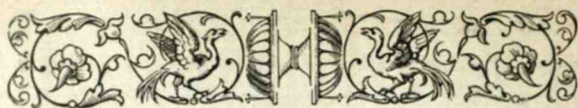
Precum e cel pe care căștigu 'l ametește,
Ș'apoi ajunge-o vreme când soarta 'l părăsește
Și plânge cu durere in suflet intristat,

Astfel eram eu față cu ne'mblănzita fiară
Ce 'ncontra mea venise și mă respinse eară
Incet, incet in locul de ceriu neluminat.

In vale recăzusem, când fără veste eată
In ochi-mi o ființă *) deodată se arată,
Ce amorțită pare de lunga ei tăcere.

Ș'indată ce-am văzut-o, in valea cea pustie
I-am zis : „de-a mele chinuri te rog milă să-ți fie
De ești tu *om* aavea sau numai o *părere!*“

*) Virgil.

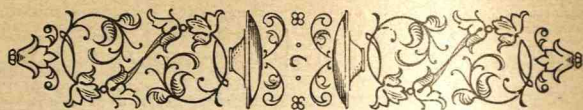

Eu *om* nu sunt acuma, am fost odinioară,
Răspunsu-mi-a atuncea; și neamu-mi se coboară
Din Mantua, eu insumi acolo m'am trezit.

Născutu-m'am sub *Iuliu* când încă era mare,
Trăit-am și sub *August* pe când aveau altare
In Roma Dumnezeii cei falși care-au mințit.

Poet am fost, cântat-am pe ful credincios
A lui Anchis din Troea, venit, când era jos
Căzută-a Ilionei puternică mărire.

Dar tu de ce reintri in locul cel de jale?
De ce nu urci la munte pe 'ncântătoarea cale,
Princip a tot ce este in lume fericire?

„Virgil să fii tu oare, izvorul acel sfânt
Ce 'n valuri largi împrăştii cântare pe pământ?“
Răspunsu-i-am atuncea cu fruntea umilită.

O! tu ce eşti lumina poeţilor din lume,
De-amoru-mi ţine samă, şi studiul fără nume
Ce am găsit in cartea-ţi atât de preţuită!

Tu eşti al meu măestru, al meu învăţător.
Deprins-am de la tine, in toate-ascultător,
Vorbirea cea frumoasă de care 's lăudat.

Vezi fiara cea de care fugit-am îndărăpt;
Ajută-mă in contra-i, vestitul-inţelept;
Şi vinele şi pulsul ea mi-a cutremurat!

„Aiurea pașii trebui să-ți fie indreptați,
Mi-a zis vîzîndu-mi ochii in lacrimi inecați,
De vrei să eși din astă pădure fioroasă.

Dihania aceasta ce-atîta te uimește,
Ori cărui om in drumu-i să treacă nu 'nvoește,
Și până nu-l omoară ea liniște nu-i lasă.

Ea este de o fire sîlbatică și rea,
Și lacoma ei voe n'o poate 'n veci umplea;
Cu cît mai mult mîncă, e mai nesăturată.

Cu multe animale ea-și are 'mpreunare,
Și va avea deacuma, dar *Cănela* *) cel mare
Ce-o va ucide 'n chinuri veni-va el odată.

*) După unii ar fi Can grande della Scalla.

Nu va căta acela pământ, nici avuție
Ci dragosté căta-va, virtute, cumiinție
Ș'ntre Filtro și Filtro *) el ziua va vedea.

De el va fi scăpată Italia smerită
Ce de-a Camilei sânge odată-a fost stropită,
Și de-a lui Turnus, Nisus și alți eroi ca ea.

Din tîrg in tîrg lupoaica de dînsul alungată,
Va fi in cea din urmă in Iaduri aruncată
De unde a trimes-o *Invidia* la noi.

De vrei dar pentru tine să cuget, să gîndesc,
Urmează-mă, primește să te călăuzesc,
Și'n lumea cea eternă te voiu conduce-apoi!

*) Comentatorii nu sunt de acord asupra situațiunii acestui loc.

Vei auzi acolo strigări de desperare,
Vechi spirite vede-vei cerënd cu ne'ncetare,
Să vie-a doua moarte durerea să le-aline.

Vei mai vedea acolo și umbre multămite *)
Ce viețuesc in flacări, dar care curățite
Sperează să revie in sferile senine.

Și dacă voea 'ți este spre ceriu a te urca,
Un suflet decât mine mai demn s'a 'nfățoșa
Ce 'n cale te va duce când eu te-oiu părăsi

Căci împăratul care acolo sus domnește
Prin mine tu 'n cetate să intri nu 'nvoește,
Fiind că legea-i sfântă eu n'am știut iubi.

*) Purgatoriul.

Stăpân e pretutindeni, acolo-i rege mare ;
Acolo-i e locașul și tronul de splendoare,
Ferice de *aleșii* ce 'n brațe el primește !“

Și i-am răspuns : „Poete, eu rogu-te ferbinte
Pe Dumnezeuul care străin e de-a ta minte
Să mă ferești de răul ce'n cale mă pândește.

Condu-mă 'n cele locuri de care mi-ai vorbit,
Unde-un popor de umbre e'n jale adâncit,
Și poarta lui Săn Petru s'o văd apoi doresc !“

El pleacă-atunci 'nainte și 'n urmă-i eu pășesc.

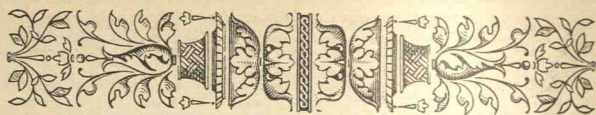

CĂNTUL AL DOILEA

Era in spre amurgul și noaptea ce venea,
Ființelor din lume repaos aducea
De-a zilei osteneală. In lume numai eu

Mă pregăteam in mine să lupt cu bărbăție
In contra 'nduioșării ș'a drumului urgie
Ce proaspete și astăzi le am in gândul meu.

O! muză, naltu-ți, geniu, indeamnă-l să m'ajute!
O! minte care serie minunile văzute,
Mărirea ta acolo izvoru-și va găsi!

Ș'atunci i-am zis: „Poete, al meu conducător,
Incearcă 'ntăi curaju-mi de este răbdător
Supremul pas să facă, ș'apoi vei hotări.

Tu zici că a lui Silvio *) străbun a fost in stare
Investmăntat in corpu-i, ființă peritoare,
Să se coboare 'n veacul acel de vecinicie.

C'a vrut a răutății dușman ne'ndurător
Pentru a lui menire să-i fie priitor,
Știindu-l cine este și cine are să fie,

Ori cărei minți aceasta nevrednic nu se pare
De-acel care de Roma și de imperiu-i mare
A fost ales părinte in empireul sfânt.

*) Străbunul lui Silvio a fost „Enea“.

Intr'adevăr și una și alta a fundat,
Ca 'n viitor să fie in scaun înalțat
Urmașul lui Săn Petru pe-acel sfințit pământ.

In drumu-i care'n versuri de tine-a fost cântat, *)
El auzit-a lucruri ce i-a asigurat
Victoria și manta pontifului creștin.

Apoi a mers și Paul, acolo să se 'nchine, **)
Tărie in credința-i spre a lua cu sine,
Princip de îndrumare spre harul cel divin.

Dar eu de ce m'aș duce? Și cum să îndrăznesc?
Cu Paul nici Enea eu nu mă potrivesc.
Și nimene la aceasta destoinie m'ar găsi.

*) Virgil a cântat călătoria lui Enea in infern,
**) Vasul de alegere e o alusiune la St. Paul.

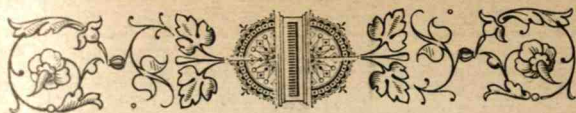

Și de voi merge încă pe astă cale grea,
Mă tem c'a fi nebună călătoria mea.
Tu mă pricepi mai bine de cum eu pot vorbi.“

Ca omul ce se lasă, de ceea ce-a vroit,
Ș'acărui gânduri nouă îl fac neconținut
Să-și schimbe cugetarea și lucrul început,

Astfel eu me oprisem pe plaiu 'ntunecat;
Și hotărîrea care 'n grab' am fost luat
În gându-mi nestatornic deodat' a dispărut.

„De-am înțeles eu bine vorbirea-ți sficioasă,
Răspunsu-mi-a atuncea umbra mărinimoasă,
De frică al tău suflet acum e pângărit.

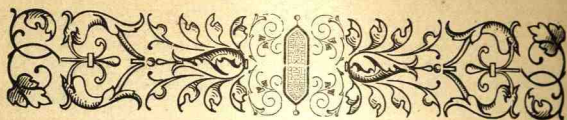

De frica ce strivește a omului gândire
Și care îl întoarce ades de la mărire,
Ca o vedere falșă pe-un cal înăvărit.

De temerea aceasta ca să te scap cu bine,
Indată îți voi spune de ce-am venit la tine,
Și ce-auzii atuncea când glasu-ți m'a mișcat:

Pe-a iadurilor mărgini eu umbră rătăcită
Chemat fui de-o ființă frumoasă, fericită,
Acărei înalt ordin supus am întrebat.

A-i ochilor lumină ca soarele lucea,
Apoi încet și dulce ea prinse-a cuvânta
C'un graiu care de ângeri părea a fi cântat:

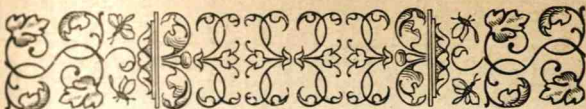

„O! suflet bun din Mantua acărui mare nume
De veacuri până astăzi păstrat este in lume
Și cât va trăi lumea va fi încă păstrat!

Prietenul meu care e prigonit de soartă,
Oprit este să treacă prin valea cea deșartă
Așa că el de frică in cale-a revenit.

Mi-e teamă bărbăția căzută să nu-i fie
Ș'a mea ajutorare la el târziu să vie,
Pre cât eu despre dănsul in ceriu am auzit.

Deci du-te, și cu vocea-ți cea mult impodobită,
Cu ce vei găsi încă in mintea-ți iscusită,
Ajută-l, și in mine vărsa-vei mângăere.

Mă chiamă Beatrice, eu care-ți poruncesc;
Eu vin din locu 'n care să intru ear doarec
Și dragostea mă mișcă, mă scoate din tăcere.

In față cu-al meu rege când eu mă voiu afla,
Pe tine cătră dēnsul ades te-oiu lăuda.“
Ea a tăcut atuncea, ear eu am inceput:

O domnă a virtuții! Pe oameni tu-i ridici
Mai sus de toate câte in cercurile mici *)
A bolții iustelate, să 'ncapă a putut.

S'ascult a tale ordini așa 's de fericit,
Că lor a mă supune eu vecinic sunt grăbit
Și doru-ți a-mi deschide tu nu ai trebuință.

*) Cercurile strimte a ceriului ar fi regiunea sublunară, după cum cred comentatorii.

Dar spune-mi pentru care cuvânt nu te-ai sfiit
Să vii in acest centru din plaiul tău mărit,
In care să reintri s'aprinde-a ta dorință?

„De vrei să știi temeinic, in scurt îți voiu da samă,
Răspunsu-mi-a atuncea, de ce nu mi-a fost teamă
Să mă cobor aice in loc intunecos.

Nu trebui să ne temem decât de lucrul care
Puternic e s'aducă in lume vătămare,
Ear nu și de acela ce nu-i primejdios.

Zidită eu sunt astfel prin grația divină,
Că răul nu atinge ființa mea senină
Și nici aceste flacări de foc nu mă 'mpresoară,

In ceriu este-o fecioară ce mult compătimește
Cu greul ce-a mea voe să 'ntimpeni te silește;
Ea aspra judecată acolo sus doboară.

Ș'atunci cătră Lucia ea ruga își indreaptă,
Zicându-i: credinciosu-ți scăparea își așteaptă
Acuma de la tine, de dēnsul să aibi milă!

Lucia, inimică a tot ce-i crud in fire
Se scoală, 'naintează spre locu-mi cu grăbire
Unde ședeam alături cu antica Rachilă,

Și-mi zise: Beatrice, tu 'n ceriuri lăudată,
De ce n'ajuți pe-acela ce te-a iubit odată,
Și a eșit prin tine din lumea cea de rēnd.

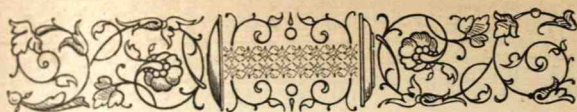

N'auzi tu a sa voace ce-i plină de 'ntristare?
Nu vezi cum moartea crudă îl sbuciumă de tare
Pe fluviul cel aprig ca marea spumegând?

Nu-i om care in lumē mai mult să se grăbească
Spre bine să alerge, de rău să se ferească,
Cât eu am fost grăbită la cele ce mi-a spus.

Din fericitu-mi scaun la tine-am alergat,
Crezindu-mă 'n cuventu-ți ce mult a onorat
Pe tine și pe-aceea ce ție s'au supus."

Apoi când mântuit-a această cuvëntare,
Spre mine 'ntoarse'n lacrimi privirea-i lucitoare,
Ș'atunci eu mai in grabă aici am alergat.

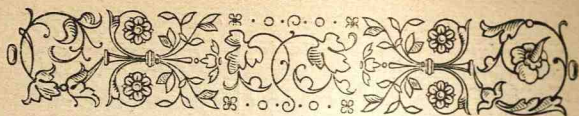

Și am venit la tine după a ei chiemare
Ca să te scap din fața acelei crunte fiare
Ce drumu-ți scurt oprise spre dealul luminat.

Ce este dar acum? De ce, de ce te-oprești?
De ce atâta frică in inimă-ți hrănești?
De ce n'ai îndrăzneală, curajul bărbătesc?

Când știi că sunt trei sfinte mult binecuvântate
Care 'n cereasca curte de tine 's îngrijate,
Și când atâta bine eu îți făgăduesc?"

Ca florile ce noaptea de brumă se inclină,
Ș'apoi ear se indreaptă pe slaba lor tulpină
Când soarele in ziuă cu raza-i le-a albit.

Astfel in al meu suflet căzuta bărbăție
Simții că se deșteaptă cu-așa ardoare vie
Incăt i-am zis atuncea ca omul hotărit :

O ! mult mărinimoasă a fost ființa care
M'a mântuit de rele, și tu ce ascultare
Ai dat așa in grabă la dreptul ei cuvënt !

Tu ai aprins in mine prin sfatul cel cuminte
Dorința de a merge pe cale inainte,
Și ear la 'ntăiul cuget intors acuma sunt.

Mergi dar ! Deacuma ambii, avea-vom o voință ;
Tu călăuz, tu dascal, tu domn pe-a mea ființă !
Astfel i-am zis, ș'atuncea s'a pus el in mișcare.

Ear eu intrai pe-adânca, sêlbatică cărare.

CĂNTUL AL TREILEA

„Prin mine se ajunge in jalnica cetate,
„Prin mine se ajunge la chinuri necurmate,
„Prin mine se ajunge la osindita ginte.

„Justiția mișcat 'a pe 'naltu-mi ziditor ;
„La viață sunt adusă de cel întâiu amor,
„De-atotputernicia și de suprema minte.

„Nimica inainte-mi n'a fost decât vecie,
„Și viața mea eternă menită e să fie ;
„Lăsați ori ce speranță, voi care-intrați aice !“

Aceste vorbe scrise cu 'ntunecat color
Erau deasupra porții. „Măestre, noima lor
„Ce aspră-i pentru mine!“ am prins atunci a-i zice.

Ear el răspuns'au astfel ca omul incercat:
„Cuvine-se aice prepusu 'nlăturat,
Și ori ce teamă moartă in sufletu-ți să fie.

Noi am ajuns la locul de care ți-am vorbit,
Și unde tu vede-vei poporul urgisit
Ce a pierdut in viață a minții avuție.“

Apoi el a sa mână pe mână mea a pus,
Cu fața lui senină curajul mi-a adus,
Ș'in valea cea de taine cu el am străbătut.

Acolo plâns și vaet, suspin infricoșat
Ș'inerucișau într'una in aer ne 'nstelat
Și lacrimile mele se curgă-au inceput.

Feliuri de limbi și graiuri și răcnete cumplite
Cuvinte de durere, voci nalte, răgușite,
Și vuete de brațe cu ele împreună

Se frământau puternic făcând un clocot mare
In aerul acela fără de timp, coloare,
Intocmai ca vârtejuri impinse de furtună.

Ear eu ce de eroare aveam incinsă mintea,
I-am zis: „ce-aud Măestre și care este gintea
Ce-atât de-adânc in doliu se pare cufundată?”

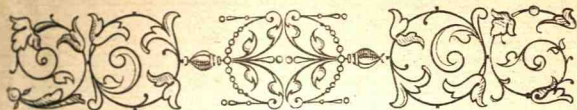

Ear el: „Această soartă atât de injosită
E-a sufletelor triste ce 'n viața lor trăită
N'au meritat ocară, nici laudă vr'odată.

Amestecați se află cu-al ăngerilor chor
Ce n'au fost cu credință și nici resvrătitori
Dumnezeirii sfinte, ci fost-au pentru sine.

Și ceriul nu-i primește căci slava-i s'ar atinge,
Ș'adâncul iad din sinu-i asemenea-i respinge
Nedemni fiind de iaduri și de cerescul bine.“

Ș'atunci i-am zis: „Măestre ce suferinți amare
Ăi fac pe ei să plângă in glas așa de tare?“
Ear el: „in vorbe scurte a-ți spune eu voesc:

Aceștia perdut-au speranța ca să moară
Și viața lor cea oarbă atăta-i de amară,
Că ori ce altă soartă in lume ei rivnesc.

Vr'o faptă spre-amintire in lume n'au sădit,
Justiția și mila pe ei i-au urgisit.
Să nu vorbim de dănșii, privești-i ș'apoi treci.

Și am vezut atuncea un steag ce se 'nvërtea
Și care-așa de iute in fața mea fugea
Că par'c'avea menire să nu mai stea in veci.

Ș'apoi venea in urmă-i așa de lungă ceată
De suflete de oameni, încât eu niciodată
N'aș fi crezut că moartea pe-atăți a săcerat.

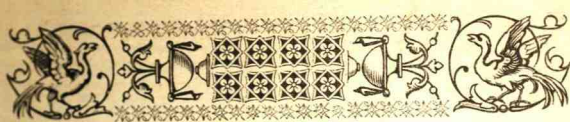
Și când putui vre unul din ei să osebesc,
O umbră cunoscut-am cu suflet mișelesc
Ce marea-i datorie să facă-a refuzat *)

Ș'am înțeles îndată cu multă 'ncredințare
C'aceasta era secta mișeilor pe care
Și Dumnezeu și iadul la sine nu-i primeau.

Ființele aceste ce 'n viață n'au trăit
Erau acuma goale, cu trupul imboldit
De muștele, tăunii ce-acolo se 'nvărteau,

Obrazul lor de sânge în lung era brazdat,
De sânge ce cu lacrimi cădea amestecat,
Pe care vermii spurcați cu poftă îl sorbeau,

*) Unii comentatori cred că ar fi vorba de papa Celestin V care a abdicat.

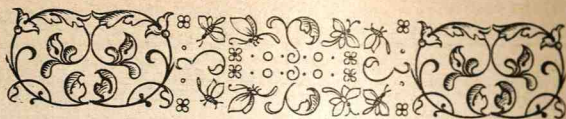

Apoi privind 'nainte vėzui alte popoare
Ce se 'ndesau cu grabă pe lâng' un fluviu mare
Ș'am zis atunci: Măestre! Să aflu doresc eu

Cine 's aceia oare? Ce datină-i silește
Să treac' așa de grabnic șuvoiul ce-i oprește?
De-abia-i zăresc cu ochiul prin slaba licărire.

Ear el: Aceste ție îți voiu destăinui
Atunci când Acheronul ce-avem a intălni,
Opri-va pașii noștri pe malu-i de jălire.

Atunci plecându-mi ochii, in mine rușinat
De teamă ca 'ntrebarea-mi să nu-l fi supărat,
Eu incetai cu vorba la riu păn' am sosit.

Și eată 'n dreptul nostru o luntre 'naintează
C'un om acărui plete de-albeață scântează
Strigând: Vai, vouă umbre viclene ce-ați venit!

Nu mai sperați vr'odată să vă uitați la ceriu;
Cu luntrea vă voi duce pe malul de dureri
In noaptea cea eternă, in ghiață și in foc.

Ear tu ce vęd aice, ființă încă vie
Desparte-te de de-acea ce morți sunt pe vecie,
Imi zise el atuncea, vędend că stau in loc.

Pe altă cale-apucă, pe-aiurea te strecoară
S'ajungi pe-aceste țermuri; o luntre mai ușoară
Pe tine te va trece de cealaltă parte.

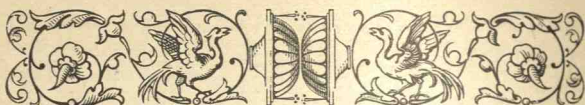

Ear călăuzu-i zise : Caron, te liniștește ;
Așa-i voința celui ce-acolo 'ndeplinește
După voință totul. Să nu 'ntrebi mai departe!

S'a potolit atuncea obrazul cel përos
A celui ce plutește pe riul mlăștinos
Ș'acărui ochi de roate de foc sunt cercuite,

Dar umbrele ce triste și goale tremurau,
Culoarea și-o schimbare și dinții lor scrișneau
Indată ce-auziră cuvintele 'năsprite.

Și-și blăstemau părinții și ceriurile sfinte,
Și timpul de naștere și omeneasca ginte,
Și locul și sămënța din care-au odrăslit.

Apoi ele 'mpreună spre apa blăstemată,
Plângënd cu-amărăciune, retrasu-s'au indată
Pe țermul celor care de ceriu nu s'au sfiit.

Cu ochii de jaratic Caron le face semn;
Gramadă le adună, și văsla lui de lemn
Lovește pe acele ce 'ntărziete sunt.

Precum se vede toamna când frunzele uscate
Cad una câte una voind anume toate
Pământului să 'ntoarcă a crengilor veștmënt,

Tot astfel și a Evei vicleni coboritori
Ca paserea ce vine la glasul strigător
S'aruncă câte unul in luntre cu grăbire.

Și merg așa 'nainte pe apa 'ntunecată ;
Ear pân' a nu ajunge, o altă nouă ceată
In locul lor s'adună pe țermul de jălire.

„Copile! 'mi zise Maistrul cu glas de curtenie,
Acei ce mor in lume de-a ceriului mănie,
Din ori și care țară aici se 'ngrămădesc.

Ș'atâta li-e degrabă să treacă in ceea parte,
Ș'atâta-i imboldește a ceriului dreptate
Că spaimete lor crude prin dor se'nlocuesc.

Vre-un suflet bun să treacă pe-aici nu-i in voit ;
Deaceea dacă Caron de tine-a bănuit,
Tu poți de-a sale vorbe deacuma să-ți dai samă.

Abia imi zise-aceste, că apriga câmpie
Se clătină deodată cu-atăta vrăjmășie
Încât mă prind și astăzi sudorile de teamă.

Pe valea cea de lacrimi vânt mare se stărne,
De fulgeri roșietici văzduhul străluci,
Așa că eu pierdut-am întreaga mea simțire

Și'n somn adânc căzut-am cuprins de amorțire.

CĂNTUL AL PATRULEA

Un tunet groznic rupse în capu-mi amețit
Greoiul somn în care fusesem adâncit;
Și tresării ca omul ce 'n silă se trezește.

Și mă uitai în juru-mi cu ochiul odihnit,
Sării drept în picioare și țintă am privit
Să aflu locul unde ființa-mi se găsește.

Și mă aflam pe pragul prăpastiei de chinuri
De unde se înalță eternele suspinuri
Ce necurmat rezună ca tunetul cumplit.

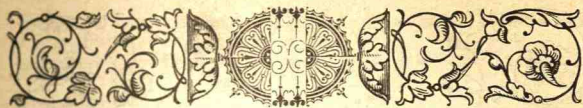

Ș'atât era de-adâncă, de neagră 'nviforată,
Că vrënd a mea privire in fundu-i să străbată
Prin negurele dese nimica n'a zărit.

„Ne scoborim in lumea de soare părăsită,
Mi-a zis atunci poetul cu fața 'ngălbenită;
Voi merge inainte, tu vino după mine.“

Ear eu care-l vezusem la faț' așa schimbat,
I-am zis: Pute-voi merge când vëd inspăimëntat
Pe-acel ce singur poate sfiala să-mi aline.

Ear el: „Durerea celor ce-aice pătinesc
Făcutu-m'au de milă să mă îngălbinesc,
Așa că tu de teamă crezutu-m'ai cuprins.

Să mergem dar, căci calea cea lungă ne grăbește.“
El intră și pe mine să intru mă silește
In primul cerc de care abisul e incins.

Acolo după câte urechia-mi auzea
Nu plânsul ci *suspinul* puternic clocotea,
De tremura eternul văzduh pe temelii.

Și el venea din jalea de chinuri ne 'nsoțită,
Ce resimțea mulțimea acea nemărginită
De felurimi de oameni: bărbați, femei, copii.

Ear dascalul imi zise: De ce nu cercetezi
Ce sunt aceste umbre ce tu aice vezi?
Dar făr' ați spune ție nu voi pași 'nainte.

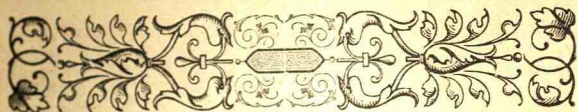

Ele nu au păcate ; chiar bine de-au făcut
Aceasta nu ajunge ; botezul n'au avut,
Acel ce este poarta credinței tale sfinte.

Trăit-au înainte de legea creștinească,
Pe cel a tot puternic cum trebui să-l iubească
Ei n'au știut ; eu insumi din ceata lor fac parte.

Pentru această lipsă ear nu pentru alt rău
Pierduți suntem acuma și chinul nostru greu
E de-a trăi in doruri in veci ne 'nedestulate.

Am fost cuprins in suflet de-o mare intristare
Când auzii aceste, căci oameni de valoare
Recunoscui in limburi plutind rătăcitori.

Maestri! spune-mi mie, zisei cu stăruință
Voind mai cu tărie să pun a mea credință
In legea ce invinge tot felul de erori.

Putut-a de-aici merge in fericiri senine
Vr'un suflet prin el însuși sau prin voinți străine?
Ear el care 'nțelese cuvântul meu ascuns,

Mi-a zis: abie venisem in astă locuință,
Când eat' un prea puternic cu semn de biruință
Incoronat pe frunte, c'aice a pătruns.

El a luat cu sine pe cel întâi părinte,
Pe Abel și pe Noe, pe Moisi cel cuminte
Ce legi a dat la lume ș'a fost ascultător.

Pe Avraam păstorul, pe David, rege mare,
Pe Izrail cu neamu-i, Rahila pentru care
Acesta sevrșit-a mii jertfe de amor.

Pe mulți a mai dus încă in plaiurile sfinte;
Dar vreu ați spune ție că nimeni înainte
De sufletele-aceste ertare n'a primit

Noi nu 'ncetam de-a merge, pe când el cuvânta,
Prin codrul cel de umbre, căci codru des era
Acel prin care-acuma treceam neconținut

Din vârf spre adâncime mersesem puțin loc;
Ș'atunci văzui de-odată in fața mea un foc
Ce neagra emisferă in jur o cuprindea.

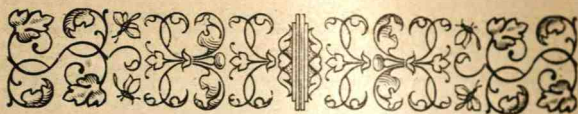
Eram de-acea lumină puțin încă departe,
Nu însă într'atâta să nu zărese o parte
Din lumea cea ilustră ce-acolo locuea.

O, tu care știința și artele-onorezi:
„Cine 's acei pe care deosebit îi vezi
„De celelalte umbre cu-așa multă favoare?

Ear el: aceste umbre au nume însemnat
Ce 'n lumea pământească adânc a resunat
Și pentru care ceriul le dă astă onoare.

Și eată că atuncea o voace-am auzit
Care a zis: „Onoare poetului mărit
A cărui umbră dusă s'a 'ntors la obârșie. *)

*) Umbra lui Virgil.

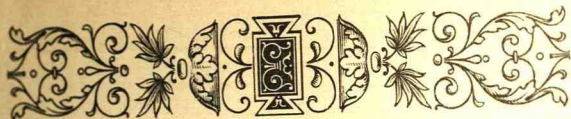

Ear când această voace stătut' a de vorbit,
Vězui patru mari umbre spre noi că au venit,
Pe-acăror chip nici jale era, nici bucurie.

Maestrul bun atuncea astfel mi-a cuvântat:
„Privește pe acela ce ca un împărat
Cu spada 'naintează in fruntea celorlalți;

Omer e al seu nume, poetul suveran,
Apoi Oraț glumețul, Ovide și Lucan
Ce vine mai in urma poeților inalți.

Deși la toți se cade și mie negreșit
Numirea dată nouă de glasul ce-a vorbit,
Ei totuș și la mine fac bine că se 'nchin.“

Vezui deci cum s'adună cea școală strălucită
Acelui ce e rege in limba măestrită
Și mai presus lucește ca vulturu 'n senin.

Ear după ce 'ntre dênșii puțin la vorb' au stat,
Ei s'au intors spre mine, c'un semn m'au salutat,
Ș'atuncea prin un zimbet maestrul le-a respuns.

Și mai multă onoare apoi mi-au acordat:
In ceata lor măreață vëzutu-m'am intrat
Așa că intre genii al șasele-am ajuns.

Și până la lumină am mers făr' incetare,
Istorisind in drumu-mi cu multă 'ndemănare
De lucruri care-aiurea e bine de-a tăcea.

La un castel ajunsăm, măreț și strălucit
De șapte ori cu ziduri inalte cercuit,
Și imprejurul cărui un riu frumos curgea.

Și am pășit prin unda-i ca pe pământ bătut,
Apoi cu învățații porți șapte-am străbătut
Și am sosit pe-o mândră câmpie de verdeață.

Acolo erau umbre privind adânc și lin,
Cu mare-autoritate în chipul lor senin ;
Și vorba lor cea rară avea multă dulceață.

Noi ne-am retras de-oparte pe-un loc descoperit,
Înalt și cu lumină, de unde am privit
Departe imprejur-mi pe toți de la olaltă.

Acolo înainte-mi pe earba smălțuită,
A umbrelor mărire mi-a fost destăinuită,
Ș'a lor vedere încă mândria imi esaltă.

Văzut-am pe Electro cu neamu-i numeros,
Pe Hector și Enea, pe Cesar maiestos
Acărui ochi de vultur in față-i străluceau.

Apoi Pentesilea, Camilla mi s'arată;
De cealaltă parte un rege cu a lui fată:
Latinus și Lavinia alătura ședeau.

Ici Brutus, a lui Tarquin invingător, și Marția
Și dincolo Cornelia și Lucreția și Iulia
Și Saladin răslețul de-a spiritelor cor.

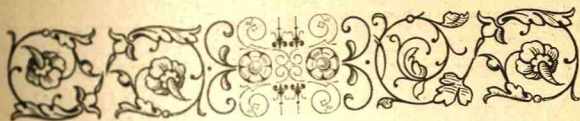
Apoi eu înălțându-mi privirea 'n altă parte
Văzui pe cel mai mare *cunoscător de carte*,
Incunjurat de neamu-i adânc cugetător. *)

Și toți îi făceau cinste, și toți îl admirau,
Dar dintre toți aceia ce 'n jurul lui stăteau
De dănsul mai aproape erau Socrat, Platon.

Și Democrit ce lumea legat' a de 'ntâmplare,
Apoi Anaxagore, și Diogen cel mare,
Și Thales, Empedocle și Heraclit, Zenon.

Văzui și pe-al naturei observator măreț
Ce-i zic Dioscoride, Orfeo cântăreț,
Tit-Liviu, Cicerone, Seneca cel cinstit

*) Aristoteles.

Euclide ce pământul știa ca să măsoare,
Apoi și Hipocrate, și Ptolemeu cel mare
Averoës arabul ce cărți a tălmăcit.

Imi e cu neputință pe toți ca să-i numesc,
Și lunga-mi povestire mă 'ndeamnă să sfirșesc,
Căci graiul imi lipsește să spun câte-am aflat.

Al nostru grup de șase se desfăcù in două ;
Poetul mă conduse pe altă cale nouă ;
Din aer lin intrat-am in aer frământat.

Și am ajuns in locul etern neluminat!

CĂNTUL AL CINCILEA

Din cercu'ntăi acuma'ntr'al doile-am pășit;
Acolo-i mai mic spațiu dar chinu-i mai mărit,
Din care chin intr'una lung țipet izvorește.

Acolo șede Minos infricoșat rânjind,
Păcatul fiecărui la 'ntrare cântărind;
Și după cum se 'ncepe el judecă-osindește.

În fața lui când vine vr'un suflet rău născut
Își spune cu-amăruntul păcatul ce-a făcut,
Și el cunoscătorul a ori și ce eroare

Îi hotărește locul ce-l crede mai cu cale.
De-atâtea ori el coada își leagă peste șale
Pe câte scări vroește ca umbra să coboare.

Și vecinic înainte-i stau umbrele în gloată;
Și fiecare merge pe rând la judecată:
Ele vorbesc, ascultă, ear el le imbrăncește.

O! tu care 'n locașul de chinuri ai venit!
Imi zise mie Minos când fața mi-a zărit;
Ș'in slujba lui înaltă atunci el se oprește.

Le sama-aici cum intri și cui te 'ncredințezi,
Să nu te 'nșele marea intrare ce o vezi!
Ear călăuzu-i zise: de ce astă strigare?

Nu pune 'mprotivire la mersul seu menit!
Acel ce totul poate astfel a hotărit;
Ear mie mai departe nu-mi face intrebare.

Prindeau să se audă accentele de jale,
Căci mă găseam acuma pe-a plângerilor vale
Unde amarul bocet resună ne'ncetat.

Păşisem pân' la locul unde lumina-i mută,
Şi care clocoteşte ca marea cea bătută
De 'nerucişate vânturi ce luptă 'nfrişat.

Furtuna infernală ce 'n veci nu se opreşte
Pe spirite 'n vârtejuri cel aprig le răpeşte,
Le 'nvăluie, frământă, le sfâşie amar.

Și când ajung în fața nemărginitei ripe,
Încep atunci să plângă, să geamă și să țipe
Și 'ncarcă cu blăstămuri dumnezeescul har.

Aflai că la aceste pedepsi nemăsurate
Erau supuși greșirii de-a trupului păcate
Ce-ascultă mai mult pofta decât a minții sfat.

Precum în timpul rece, răpiți de zborul lor,
Vezi stoluri mari de grauri umblând rătăcitori
Tot astfel și furtuna pe spirite-a luat;

Le duce ici și cole, în sus și 'n jos le poartă,
Și de speranță vecinic lipsită-i a lor soartă
Să aibă vr'un repaos sau chinuri micșurate.

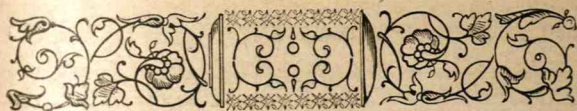

Și 'ntocmai cum in aer cucoarele cântând
Se duc in pribegire șiraguri lungi făcând;
Așa le vęd pe umbre de vijelii purtate

Tărîndu-și a lor gemēt.— Ș'atunci am întrebat
Cine 's acele umbre ce-așa infricoșat
De 'ntunecatul aer sunt vecinic biciuite?

Intăia dintre umbre de care 'ntrebi anume,
Imi zise el atuncea, odinioară 'n lume
A fost impărăteasă pe limbi deosebite,

Ea 'n viciul desfrământării atât s'a adăncit,
Că tot ce e plăcere prin legi a in voit
Spre a spăla rușinea ce o acoperea.

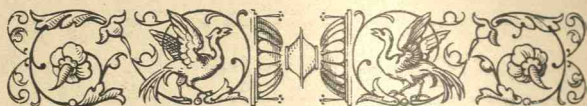

Semiramis ea este, a lui Ninus soție ;
Urmaș' a fost se zice pe-a lui împărăție ;
Sudanul azi cuprinde pământul ce domnea.

Ear ceealaltă care credința și-a călcat
Cenușei lui Sicheo, de-amor s'a'njunghiat.
Apoi și Cleopatra luxoasă a venit.

Vězui și pe Elena, aceea după care
Născut' au multe rele, și pe Achil cel mare
Ce 'n lupta lui din urmă de dragoste a perit.

Și Paris și Tristano și alți nenumărați
Au fost de densus mie cu mâna arętați,
Ființi pe care-amorul din viață le-a răpit.

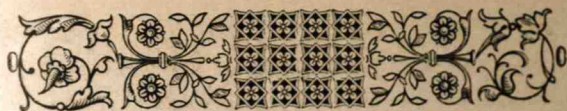

Ear după ce Maestrul pe rând mi-a arătat
Femeile, bărbații din timpul depărtat,
Cuprins fiind de milă remas'am amețit

Ș'atunci am zis: Poete permite-mi să vorbesc
Cu cele două umbre ce vecinic se 'nsoțesc,
Și par așa ușoare pe-a vântului aripă.

Ear el: de noi aproape așteaptă-le să vie;
Și 'n numele iubirii ce ca o vijelie
Le duce, tu te roagă, și vor veni in clipă.

Ș'indată ce vântoasa le-aduse mai incoace:
O! umbre chinuite, strigat'au a mea voace,
De nu sunteți oprite veniți să vă vorbesc!

Ș'intoemai cum porumbii mânați de dorul lor,
Cu aripele 'ntinse și cu puternic zbor
Prin aer inspre cuibul cel dulce se grăbesc,

Astfel acele umbre dintr'a Didonei ceată
Eșind, prin răul aer spre noi aleargă 'ndată,
Atât de mult le-atrase simpatica strigare.

„O! tu ființă bună, plăcută ce-ai venit
„Să ne 'ntâlnești aice prin aerul cernit,
„Noi ce-am văpsit pământul cu-a sângelui culoare!

„De-ar fi a lumii rege azi nouă priitor,
„I-am cere-eternă pace să-ți dee 'n viitor,
„De oare ce ai milă de-a noastră chinuire.

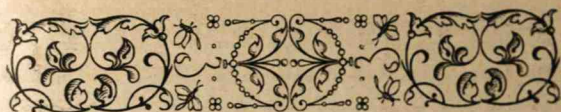

„Și ori ce vrei a spune sau vrei a asculta,
„Vom prinde cu auzul sau îți vom cuvânta,
„Acuma că furtuna a stat în liniștire.

„Invecinat cu marea-i pământu-mi de născare;
„Și riul Po se duce cu unda-i călătoare
„Spre țermul cel de mare repaos să găsească.

„Amorul care iute aprinde-un piept duios
„Aprins'au acest suflet de trupul meu frumos
„Ce-a fost menit în lume rea moarte să 'ntâlnească.“

Amorul ce silește pe cel care-i iubit
La răndu-i să iubească, atăta m'a răpit
Incât suntem deatuncea în veci nedespărțite.

„Amorul ne conduse l'aceeași moarte crudă;
Caîna azi așteaptă pe ucigaș la trudă.“
Aceste vorbe fost'au de mine auzite

Și când aflat'am astfel a umbrelor jălire,
Eu fruntea mi-am plecat-o ș'am stat in rătăcire
Păn' ce poetu-mi zise: Ce gânduri te-au răpit?

Ear când putui respunde, grăii: O ce fiori,
Ce doruri arzătoare pe-acești doi muritori
Spre pragul de peire fatal i-au imbrăncit!

Apoi cătând spre dênșii le-am zis cu duioșie:
„Francisc' a ta durere mult inima-mi sfășie
„Și mă 'ntristează astfel că ochi-mi lăcrimează.

„Dar spune-mi mie: in timpul cel dulce de suspin,
„Prin care chip sădit'au amoru 'n al tîu sin
„Dorința indoioasă, ce mintea 'nflăcărează.

Ear ea: „Nu-i rău mai mare, decât să-ți amintești
„De fericiri trecute in chinuri când trăești!
„Aceasta al tîu dascăl in stare e a ști.

„Dar dacă vrei să afle acel intăiu izvor
„Din care zemislit'au al nostru crud amor,
„Ca cel care și spune și plînge voiu vorbî.

„Noi de plăcere 'n carte citeam cum intr'o zi
„Pe Lancelot amorul in inimă 'l lovi;
„Eram atuncea singuri și fără vre-un prepus.

„Adesa ochii noștri cetind s'au întâlnit,
„Și fața noastră-adesa de dor s'a 'ngălbenit;
„Un singur cuvânt însă la urmă ne-a repus.

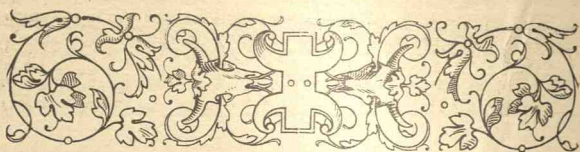
„Cetind cum pe-a ei buze aprinse, doritoare
„Amantu 'ntipărit'a o dulce sërutare,
„Atunci această umbră de care 's însoțită

„Cu tremur pe-a mea gură a pus un sărutat;
„Ear noi pe carte ochii mai mult n'am aruncat,
„Ne-a dus ca Galeoto cetirea în ispită!“

Pe când aceste vorbe o umbră-mi cuvânta,
Pierdută cealaltă așa amar plângea
Incât de milă par'că simțeam al meu sfârșit,

Și jos cum cade mortul căzut'am amețit.

CĂNTUL AL ȘESELEA

Când însă a mea minte atât de adăncită
In mila pentru' astă păreche inrudită,
Și-a revenit in sine cuprinsă de măhnire,

Vězui suferinți nouă și noi suferitori
Ori unde imprejuru-mi călca al meu picior,
Sau ochiul meu ori unde țintea a sa privire.

Acuma in orbita a treia am intrat;
Acol' o ploae răce se varsă necurmat
Greoaie, blăstemată și 'n veci fără schimbare.

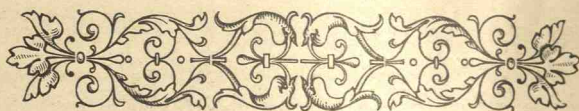

O grindină cumplită, zăpadă și noroiu
Prin aerul cel negru s'aruncă în șuvoiu;
Pământul ce s'adapă împrăstie putoare.

Cerberul, fiară crudă, ființă înmulțită,
Fără 'nctare latră cu gura-i întreită,
La cei ce zac acolo sub apă-acoperiți.

El are ochi 'n sânge și părul negru uns
Și pântecul mare și ghiare de impuns;
El rupe și despoae pe cei nenorociți.

Ei urlă ca și câinii de ploaea ce-i pătrunde,
Pe-o parte, când pe alta s'adăpostesc de unde,
Astfel profanii miseri se 'ntorc neconținut.

Cerber, vermele mare, cum ne zărește, 'ndată
Deschide crunta-i gură și colții ne arată;
Tot trupul de turbare îi tremură cumplit

Atunci conducătorul meu mânilor 'și intinde
De jos apucă țernă cât pumnul îi cuprinde,
Și'n gură i-o aruncă spre-a foamei alinare.

Intocmai ca zăvodul flămând ce hămăește
Ș'apoi cum mușcă prada pe loc se liniștește
Ne mai gândind să lupte decât spre desfătare,

Astfel făcu Cerberul cu fălcile-i spurcate,
El care cu-a lui urlet a sufletelor gloate
Atât le ametește, că surde-ar vra să fie.

Pășeam peste fantome, ce ploaea grea răsbate;
Călca piciorul nostru pe-a lor finți deșarte,
Ce par la 'nfătoșare realitate vie.

Jos una peste alta ele zăceau grămadă;
Un singur suflet numai se ridică să șadă,
Cum a văzut de dănsul că ne apropiam;

O tu, care aice în iad călătorești
Cunoaște-mă, imi zise, de poți să-ți amintești;
Tu ai venit în lume când eu încă trăeam.

Ear eu i-am zis: se vede că cruda-ți chinuire
Te face să-mi fii astfel pierdut din amintire,
Așa că mie-mi pare că nu te-am mai văzut.

Dar cine ești tu, spune-mi, și ce te-a imbrăncit
Intr'un locaș de jale și chin așa cumplit,
Care, de nu-i mai mare, e cel mai displăcut ?

Ear el: a ta cetate ce-invidia ineacă
Așa că peste cupă aproape e să treacă,
Fu locu-mi de ședere in viața cea senină.

Concetățenii mie *Ciaccio* *) imi ziceau,
Din pricină că 'n lume ei lacom mă știeau.
Cum vezi, primesc sub ploae pedeapsa pentru vină.

Dar nu-s singură-aice, eu umbra intristată,
Ci pentru-aceeași culpă, tot astfel condamnată
E turma asta 'ntreagă. Apoi ea a tăcut.

*) *Ciaccio*, după dialectul florentin, însemnează purcel.

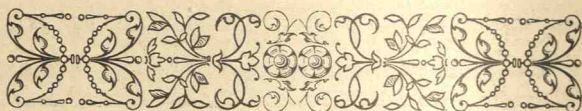
Eu i-am respuns: Ciacco durerea-ți mă pătrunde,
Așa c'a mele lacrimi din ochi nu pot ascunde.
Dar spune-mi ce-au s'ajungă, de-ți este cunoscut,

Locuitorii urbei atât de desbinate:
De-i unul pintre dênșii cu suflet de dreptate
Și pentru ce discordia astfel i-a invrăjbit?

Ear el imi zise mie: vor merge pân' la sânge
Prin multele lor certe, și 'n pierdere va 'nvinge
Partidul cel sêlbatic *) pe celalalt partid.

Ear când trei roți de soare pe cer s'or implini,
La rândul sêu, partidul invins va birui
Prin forța celui care acuma lingusește.

*) Partidul sêlbatic e partidul Albilor fiindcă ar fi luat naștere în codrii „Val de Siève”. Acestui partid aparține Dante.

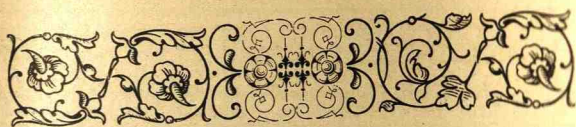

Și vreme 'ndelungată avè-va fruntea sus,
Pe celalalt ținèndu-l sub jugul greu supus,
Deși de apăsare el plânge, s'òterește

Neascultați de nime doi drepti încă trăesc.
Sgărcenia, mândria, invidia sădesc
Ca trei scântei aprinse in inimi foc amarnic.

Lăcrămătoarea-i vorbă aice se oprì.
Ear eu i-am zis: mai multe să aflu aș dorì,
Deaceea in cuvinte te rog să fii mai darnic.

Tegghiaio, Farinata ce demni a fost in lume,
Arigo, Rusticucci și Mosco și alți sume,
Ce geniul in viață spre bine-au aplicat,

Unde se află? spune-mi; să-i recunosc aş vra,
Căci mare dor mă 'mpinge de dênşii a afla
De sunt in raiu sau dacă in iaduri au picat.

Ear el: ei sunt in iaduri cu cei mai inegriţi,
De feluri de păcate adânc rostogoliţi;
Dè-i merge inainte, îi vei vedè la fund.

Dar când vei fi in lumea cea plină de dulceaţă,
Te rog, de mine veste să dai la cei in viaţă.
Mai multe nu-ţi pot spune şi nici îţi mai răspund.

Atunci pieziş spre mine ochirea-şi indreaptă,
Imi dete o privire şi capul îşi plecâ,
Apoi in rândul celor orbiţi s'a cufundat.

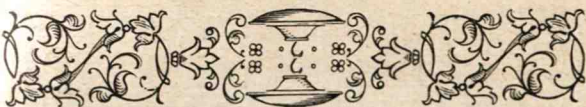

Ear călăuzu-mi zise : Deacum păn' va suna
Trompeta ingerească și păn' s'a 'nfătoșa
Puterea inimică, va sta nedeșteptat.

Și fiecine groapa cea tristă-și va vedea,
Cu carnea sa și chipu-i din nou se va 'mbrăca
Și glasul vecinicii sunând va auzi

Cu pas incet noi astfel prin turme am călcat
De umbre și de ploae, amestec necurat,
Vorbind de viitoarea viață ce va fi.

Măestre,-aceste chinuri, i-am zis, fi-vor urcate
După sentința mare, sau fi-vor micșurate,
Sau poate rămănè-vor tot astfel de amare ?

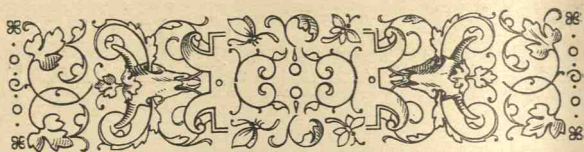
Ear el: a ta știință intoarce-ți-o in minte:
Cu cât e mai perfectă, cu-atât a noastră ginte,
Și binele și răul să simtă e in stare.

Deși in veci această afurisită turmă
Nu poate fi perfectă, ea totuș mai in urmă
De marea judecată, va fi mai simțitoare.

Vorbind de multe alte ce n'am mai repetat
Pe calea circulară 'nainte am urmat,
Păn' unde ea incepe la vale să coboare,

Acolo eată Pluton protivnicul cel mare.

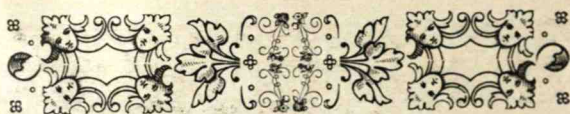

CĂNTUL AL ȘEPTELEA

Pap' Satan Aleppe! Pap' Satan Aleppe!
Astfel cu voace surdă Pluton să strige 'ncepe,
Dar bunul meu Maestru, acel ce știe toate

Spre 'ncurajare-mi zise: „Ia sama să nu-ți fie
„De pagubă sfiala. Cu toată-a lui tărie
„Să-ți tae coborișul pe stincă el nu poate.“

Apoi el se intoarse spre chipul cel umflat
Și-i zise: „Taci din gură tu lup inveninat,
„In sinul tău consumă-ți nestinsa turbăciune;

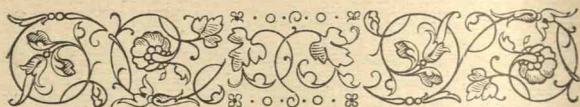

„Nu fără scop acesta prăpastia coboară.
„Așa e scris in ceriul in care-odinioară
„Arhanghelul zdrobit'au trufașa legiune.“

Cum cade jos vântrela ce fâlfăe de vânt
Catargul când se rupe, tot astfel la pământ
Căzu fără putere și monstrul ne 'mblănzit.

Acuma in genunea a patra am intrat
Inaintând intr'una in fundul intristat
Ce reul tot din lume in sine-a cercuit.

Ah! Ceriule prea sfinte, câte pedepsi amare
Și cazne mai văzut' am. De ce ne vine oare
Pentru greșala noastră resplată-așa de grea?

Precum lângă Charibda vezi unda cum se frânge
De unda ce 'ntâlnește, tot astfel îi împinge
In vecinică rotire ursita lor cea rea.

Cu mult mai numeroasă de cât in altă parte,
Gramada lor aice in două se împarte,
Și urlă și împinge cu peptul sarcini grele.

Ciocnindu-se puternic când ele se 'ntâlnesc
Aceste două taberi apoi se despărțesc.
„De ce-aduni?—De ce 'mprăștii?“ își strigă între ele.

Astfel in două laturi prin cercu 'ntunecat
Spre punctele opuse se 'ntorc neincetat,
Neincetat svêrlindu-și cuvântul de rușine.

Și după ce la mijloc in cercul lor sosesc
Din nou aceste taberi vârtejul lor pornesc.
Iar eu care zdrobită simțiam inima'n mine

Am zis: Maestre, spune-mi ce e această ginte,
Și dacă' odinioară purtat-au haine sfinte
Toți tunșii ce acuma la stēnga i-am zărit?

Ear el mie: toți fost-au cu mintea 'ntunecată
In viața lor întâia, așa că nici odată
Vre unul cu măsură din ei n'a cheltuit.

Aceasta prin latrare prea clar o lămuresc,
La cele două puncte din cerc când ei sosesc,
Acolo unde-o culpă contrară îi desbină.

Și câte titve tunse vedem aice 'n față,
Toți fost-au papi și preoți și cardinali in viață:
De setea de avere le-a fost ființa plină.

Ear eu i-am zis: Maestre, din toată astă lume
Nu este cu puțință să recunosc vre-un nume
Ce-a fost de astă boală murdară pângărit?

Ear el mie: te'nșală o vană năzuință,
Chipul lor nu poate să-ți vie'n cunoștință
De viața'ntunecată ce'n lume i-a mănjit.

La cele două lupte etern ei vor veni,
Cu strinsă mână unii din groapă vor eși,
Ear alții invie-vor cu tunsă scăfărlie.

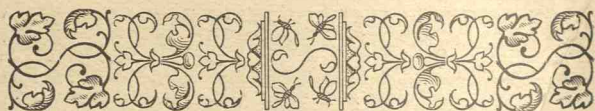

Din lumea cea frumoasă, răsipa, răul strins
I-au alungat, și'n lupta eternă i-a impins,
In lupta ce cu vorbe nu pot a o descrie.

Tu fiule, acum vezi scurta trainicie
A binelui ce-aduce lumeasca avuție
Spre care omenirea atăta năzuește,

Tot aurul ce fost-au și e încă sub soare
Repaos de o minută să dea nu-i in stare
Vre unuia din turma ce-atăta se trudește;

Ș'atunci i-am zis eu: spune-mi, Măestre ce să fie
Ace ursită care in mânele ei știe
S'adune tot avutul ce este pe pământ?

Ear el respuns-au astfel: O mizere ființi!
Ce-adâncă neștiință apas'a voastre minți!
Indată îți voiu spune cum toate-aceste sunt :

Acel a cărui minte de toate'i mai pre sus
Și care-a zidit ceriul, i-a dat un călăuz
Așa ca rând o sferă pe alta să lucească,

Lumina împărțind'o cu dreaptă cumpănire.
Precum e intocmită umana strălucire
Numit'a un ministru ș'un șef să cărmuească,

La vreme să strămute deșarta avuție
De la o seminție la altă seminție
Ori-cât al omenirei invăț se 'mpotrivește.

De-aceea vezi o ginte că'n lume dominează,
Ear alta care zace; precum ea decretează,
Ascunsă ca un șerpe ce'n earbă se dosește.

Știința noastră'n contra-i e fără de tărie,
Ea judecă, prevede, intinde-a ei domnie
Intocmai ca și alte divinități pe-a lor.

Repaos nu cunoaște vroința-i de schimbare;
Necesitate-a 'mpinge eterna-i alergare;
De revoluții dese e sin izvoritor.

Mulți ar voi pe dēnsa s'o țintuească'n cruce
Când binecuvântare mai bine i-ar aduce
In loc ca să-i arunce blăstem și defaimare,

Ea însă nu-i aude, ea sus sălăşlueşte
Cu creaturi perfecte şi sfera-şi invărteşte,
Voiasă, fericită în 'nalta-i desfătare.

Noi coborim acuma la mai adânci dureri.
Spre asfinţit apus-au luceferii din ceri
Ce-au luminat plecarea-mi. Nu-i voe-aici de stat.“

Noi străbătut-am cercul pân' dincolo pe mal,
Lâng'un izvor ce ferbe ş'acărui aprig val
S'aruncă prin strimtoarea ce singur şi-a sapat.

Şi apa era neagră şi mult inviforată,
Ear noi care 'mpreună cu unda tulburată
Călătoriam, ajuns-am pe-un drum deosebit.

Acest părau de jale indată ce pătrunde
La țermurile sure și rele cu-a lui unde
Un lac inființază, ce Stixul e numit.

Ear eu ce-mi ațintisem privirea spre noroi
Văzui oameni cu tină acoperiți și goi
Și care 'și aveau fața aprinsă de mânia,

Și nu numai cu mâna intr'una se loveau
Ci cu piciorul, capul și peptul se izbeau,
Și carnea lor cu dinții o spintecau fășie.

Atunci Măestru-mi zise: „Tu fiule, privește
Ființele pe care mânia le strivește,
Și mai voesc eu încă să fii incredințat

Că mulți aici sub apă mai sunt acărora vaer
Ridică 'n fața apei beșicele de aer
Ce ai văzut ori unde tu ochii ți-ai purtat.

De sub noroi ei strigă : „Triști fost-am noi odată
In lumea cea frumoasă de soare 'mbucurată,
Purtând in sinul nostru un fum apăsător ;

Și triști noi stăm acuma sub mlaștina de tină.“
Ear imnul acest jalnic in gât ei il suspină,
Cuvinte ne 'ntregite eșind din gura lor.

Astfel noi străbătut-am din malul cel uscat
Spre mijloc, un arc mare a lacului spurcat,
Având intoarsă fața la cei ce glodu 'nghit,

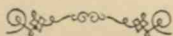
Și la un turn noi eată ajuns-am insfirșit.

TABLA DE MATERII.

	Pag.
- Primavara.	5
La lură	9
Doi ochi	11
Steaua de amor.	13
Domnița și Robul	15
Țiganca	21
- Peatra lui Toader	27
Măni.	39
Lui Costachi D. Rosetti	41
Doamnei E. D.	43
A mea Domnie.	45
Curcubéul.	51
Visul.	55
1 Februarie 1878	59
Intăi Mai	69
Măririle saracului	73
In cimitirul de la...	79
Gloria când...	83
Pe albumul D-nei Maria E. Cazimir	87

	Pag.
Lui Iacob Negruzzi	89
La vĕnat	95
Vis de poet.	101
Buceciul	107
Din trecut	115
Glas de buciwm.	119
Infernul cĀntul intĀiĀu.	123
" " al doilea	135
" " al treilea	147
" " al patrulea	159
" " al cincilea	172
" " al șeselea	184
" " al șeptelea	194

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

206

